14 МАЙ 1992

Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزى

ҲИЖРИЙ ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, ЗУЛ-ҚАЪДА, 11-КУН.
ШАМСИЙ, 1371 ЙИЛ, САВР, 23-КУН.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг рўзномаси

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган 1992 ЙИЛ 13 МАЙ, ЧОРШАНБА, 91-СОН • 342 • НАРХИ: СОТУВДА 1 СЎМ 50 ТИЙИН.

ЎЗАРО ҚИЗИҚИШ УЙҒОТУВЧИ ЛОЙИҲАЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА ЭРОН ИСЛОМ РЕСПУБЛИКАСИ, ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ҚИРҒИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ПОКИСТОН ИСЛОМ РЕСПУБЛИКАСИ, ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАСИ, ТУРКМАНИСТОН ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЎРТАСИДА

БИТИМ

Эрон Ислом Республикаси, Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси, Покистон Ислом Республикаси, Туркия Республикаси, Туркманистон ва Ўзбекистон Республикаси (бундан буён томонлар деб юритилади) дўстлик ва бирдамлик қоидаларига асосланиб, ўз халқларининг тарихий ва маданий яқинлигига таяниб, тенглик ва ўзаро манфаатдорлик негизида ҳар томонлама иқтисодий алоқаларни ривожлантириш истаги билан қуйидагиларни келишиб олдилар:

1. Трансосиё темир йўл магистрали барпо этилишини, жумладан, 1995 йилгача Тежен—Сарагт—Машҳад темир йўли қурилишини тезлаштириш ва Қозоғистон Республикаси билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги чегарада темир йўлнинг ўтиш жойи — Дўстлик станциясини жадал ривожлантириш.

2. Туркманистондан Эрон Ислом Республикасига, Туркия Республикасига ва Европа мамлакатларига биринчи босқичда йилига 1,5 миллиард кубметр ва иккинчи босқичда йилига 28 миллиард кубметр табиий газни етказиб беришни таъминлайдиган газ қувурини лойиҳалаштириш ва уни қуришни амалга ошириш. Манфаатдор томонлар Туркманистон газини мамлакатлар ҳудудидан камида 30 йил мобайнида бемалол ўтишини таъминлайдилар.

3. Томонлар халқаро автомобиль қатновини очиш учун Истанбул, Теҳрон, Исломобод, Ашгабат, Тошкент, Бишкек ва Олмаотани бирлаштирувчи катта автомобиль йўли участкаларини лойиҳалаштириш, қуриш ва таъмирлашни зарур деб топдилар.

4. Мазкур лойиҳаларни амалга оширишда иқтисодий ҳамкорлик қилиш учун томонлар уларнинг ҳар бирида манфаатдор томонлар тегишли идораларининг раҳбарларидан иборат таркибда мувофиқлаштириш кенгашларини тузишни мақсадга мувофиқ деб топдилар.

1992 йил 10 май уни Ашгабат шаҳрида инглиз ва рус тилларида бир нусхада тузилган, иккала матн ҳам бир хил кучга эга.

Эрон Ислом Республикасининг Президенти — **А. ХОШИМИ-РАФСАНЖОНИ**

Қозоғистон Республикасининг Президенти — **Н. НАЗАРБОЕВ**

Қирғизистон Республикасининг Президенти — **А. АКАЕВ**

Покистон Ислом Республикасининг Бош вазири — **М. НАВОЗ ШАРИФ**

Туркия Республикасининг Бош вазири — **С. ДЕМИРЭЛ**

Туркманистон Президенти — **С. НИЕЗОВ**

Ўзбекистон Республикасининг Президенти — **И. КАРИМОВ**

ҚЎШМА БАЁНОТ

1992 йил 9-10 май кунлари Ашгабат шаҳрида Эрон Ислом Республикасининг Президенти Али Акбар Хошими-Рафсанжони, Қозоғистон Республикасининг Президенти Нурсултон Назарбоев, Қирғизистон Республикасининг Президенти Асқар Акаев, Покистон Ислом Республикасининг Бош вазири Муҳаммад Навоз Шариф, Туркия Республикасининг Бош вазири Сулаймон Демирэл, Туркманистон Президенти Сапармурот Ниёзов ва Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримовдан иборат давлат ва ҳукумат бошлиқларининг учрашуви бўлди.

Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ва Ўзбекистон мустақилликка эришганлигининг тарихий аҳамиятини таъкидлаб, минтақадаги ҳамжиҳатлик ва ишонч даражасини оширишга олиб келадиган ҳамда ўзаро манфаатдорлик, тенглик, мустақилликни, истиқлолни ҳурмат қилиш, ҳудудий яхлитлик, бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик қоидалари асосида ҳамкорликни йўлга қўйишга интилиш натижасида юз бераётган ижобий ўзгаришлардан мамнуният изҳор қилиб,

барча давлатларнинг ўз сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий тараққиёт йўлини эркин танлаб олишини эътироф этиб,

БМТ Низоми қоидалари ва мақсадларига содиқликни тасдиқлаб,

кўп томонлама минтақа ҳамкорлигини ривожлантириш тўғрисида Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилоти (ИҲТ) олий даражадаги биринчи Теҳрон учрашувининг муҳимлигини таъкидлаб,

иқтисодиёт, савдо, маданият, илм-фан, техника ва бошқа ижтимоий соҳалардаги ҳамкорликни кенгайтириш ҳамда чуқурлаштириш минтақа халқларининг тараққиёти ва гуллаб-яшнашига катта ҳисса қўшишига, шунингдек, жаҳонда вазиятни тағин ҳам соғломлаштиришга кўмаклашишига ишонган ҳолда қуйидагиларни маълум қиладилар:

1. Томонлар иқтисодий ва савдо алоқалари улар ўртасидаги муносабатларнинг кўп қисмини ташкил этишига асосланиб савдо-сотиқ ҳажмини кўпайтиришга, шунингдек, сармоя солиш юзасидан қўшма лойиҳаларни ишлаб чиқишга ҳаракат қиладилар.

2. Томонлар бир-бирларига делегациялар юборадилар, кўргазмалар, анжуманлар, шунингдек кўзда тутилган хизматларни амалга ошириш ва молларни сотиш учун бошқа тадбирларни ўтказадилар.

3. Томонлар устивор, ўзаро манфаатли асосларда молларни айирбош қилишга, бир-бирларига энг қулай шароит яратишга, шунингдек қўшма банклар, кичик ва ўртача корхоналар барпо этишга тайёр эканликларини маълум қиладилар.

4. Томонлар ўзлари ўртасида автомобиль йўллари, темир йўллар, ҳаво ва денгизлар орқали қатнаш йўлларини ва алоқа линияларини ўрнатиш ва кенгайтириш муҳимлигини ҳисобга олиб, шу йўналишларда икки томонлама ва кўп томонлама лойиҳаларни ишлаб чиқиш ҳамда уларни амалга оширишга келишиб олдилар.

5. Томонлар газ ва нефть қувурларини қуриш, жумладан нефть ва газ қазиб чиқариш ҳамда уларни қайта ишловчи иншоотларни қуриш мазкур минтақа мамлакатларининг иқтисодиёти меъёрий ишлаши ва ривожланишини таъминлашга, шунингдек табиий газ ва нефтни жаҳоннинг бошқа мамлакатларига етказиб беришга имкон яратишини таъкидлайдилар.

6. Томонлар имтиёзли бож тўловларини жорий этиш, халқаро қоидалар ва шартномаларга мувофиқ ўз ҳудудлари орқали одамлар ва молларнинг эркин ҳаракат қилиши учун чегаралардан ўтиш шартларини соддалаштириш имкониятларини кўриб чиқишга келишиб олдилар.

7. Минтақада туризмни ривожлантириш ва ҳамжиҳатликни яхшилаш мақсадида томонлар мамлакатларнинг маданиятини, тарихини ўрганиш учун биргаликда ҳаракат қилиш тадбирларини ишлаб чиқишни, шунингдек тарихий, меъморий ёдгорликларни тиклашни зарур деб ҳисоблайдилар.

8. Томонлар Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилоти ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш учун фойдали иш қилади, деб таъкидлайдилар ва ташкилотга аъзо бўлган давлатлар унинг мақсадларини амалга ошириш учун бутун кучларини сарфлашлари лозим деб келишиб олдилар.

9. Томонлар минтақадаги ҳамкорликни чуқурлаштирар эканлар, бошқа давлатларнинг манфаатларига хавф соладиган қандайдир блоклар тузиш ниятлари йўқлигини таъкидлайдилар.

10. Томонлар Ташқи ишлар вазирларига Осиёда ўзаро алоқалар ва ишонч чораларига доир кенгашни чақириш имкониятини ўрганишни топширишга келишиб олдилар.

11. Томонлар ўзаро қизиқиш туғдирувчи муаммолар юзасидан биргаликда учрашиш доирасида мунтазам маслаҳатлашишнинг фойдали эканлигини таъкидлайдилар.

Олий даражадаги Ашгабат учрашуви қатнашчилари — президентлар ва бош вазирлар меҳмондўстлиги ва самимий кутиб олганлиги учун Туркманистон Президенти С. А. Ниёзовга миннатдорчилик билдирдилар.

Эрон Ислом Республикаси номидан — **А. ХОШИМИ-РАФСАНЖОНИ**

Қозоғистон Республикаси номидан — **Н. НАЗАРБОЕВ**

Қирғизистон Республикаси номидан — **А. АКАЕВ**

Покистон Ислом Республикаси номидан — **М. НАВОЗ ШАРИФ**

Туркия Республикаси номидан — **С. ДЕМИРЭЛ**

Туркманистон номидан — **С. НИЕЗОВ**

Ўзбекистон Республикаси номидан — **И. КАРИМОВ.**

РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

* * *

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов 11 май куни Корея Республикасининг Москвадаги элчихонаси маслаҳатчи-элчиси Вон Ен Лини қабул қилди.

Самимий ва дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида меҳмонга республикадаги аҳвол тўғрисида, мустақиллик йўлида қўйилаётган аниқ-равшан қадамлар ҳақида ахборот берилди. Ўзбекистон билан Корея ўртасидаги дўстона алоқалар ва ҳамкорликка аллақачонлар асос солинганлиги таъкидланди. Бу алоқа ва ҳамкорликни ҳозирги вақтда тобора мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун янги имкониятлар очилди.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда турли миллат ва элатларнинг вакиллари яшаб, меҳнат қилаётганликлари тўғрисида гапирилди. Улар республика иқтисодиётини ривожлантиришда, ижтимоий турмушда фаол иштирок этмоқдалар. Улар орасида корейс миллатининг вакиллари ҳам бор. Корейсларнинг кўпчилиги ажойиб мутахассислар, ўз ишининг чинакам усталаридир. Ўзбекистонлик корейслар орасида қаҳрамонлар ҳам бўлиб, уларнинг номлари эндиликда бутун дунёга маълум. Ўзбекистонда барча миллат ва элатларга, шу жумладан корейсларга ҳам яхши турмуш ва самарали меҳнат қилиш учун ҳамма имкониятлар яратилган.

Суҳбат давомида мамлакатлар ўртасида ўзаро манфаатли икки томонлама муносабатларни ривожлантириш учун қулай истиқболлар вужудга келганлигига алоҳида эътибор берилди. Иқтисодиётда, маданиятда ва бошқа соҳалардаги ҳамкорликка дахлдор кўплаб масалалар тилга олинди.

Суҳбатда Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири У. А. Абдураззоқов иштирок этди.

(ЎзА).

1992 ЙИЛНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИ УЧУН «ХАЛҚ СЎЗИ»ГА ҚАЙТА ОБУНА БОШЛАНДИ

ШУ кунларда бир нусха «Халқ сўзи»нинг таннархи олдинги 15 тийин ўрнига 93 тийинга, «Народное слово»ники эса 1 сўму 15 тийинга тушаяпти. Биз ҳозиргача 96361 (88894 ва 7467) обуначимиз олаётган рўзномалар харажатининг бир қисмини ўз ҳисобимиздан тўлаб келдик. Энди, бундан буёғи шу харажатларни тўлашга қурбимиз етмайди.

Яна шуни очиқ айтиш лозим: 1992 йил учун «Халқ сўзи» рўзномасига 25 сўму 68 тийин бериб, бир йилга обуна бўлганларнинг пули аллақачон тугаган. Аниқроғи, 1 январдан, 1 февралдан, 1 мартдан мазкур рўзномаларга обуна бўлганларнинг обуна муддати ва ҳақи 30 апрелда тугади. Улар қолган ойлар учун мазкур рўзномаларни ололмайдилар. Минг афсуски, шундай. Бунинг учун муштарийлар ҳам, биз ҳам айбдор эмасмиз. Сабаби — бозор иқтисодиёти.

Қадрдон муштарий! Агар сиз хоҳласангиз ҳар бир алоқа бўлимида шу кундан бошлаб «Халқ сўзи» ва «Народное слово» рўзномаларига ёзилишингиз мумкин. Май ойида обунани вақтида расмийлаштирганлар фақат 1 июлдан бошлаб «Халқ сўзи»ни уйида олиб ўқиш имкониятига эга бўладилар.

Хуллас, ҳар қандай ҳолда ҳам обуна ўз афзаллигини кўрсатади. Масалан, бир нусха «Халқ сўзи»ни обуначи 1 сўмга олиб ўқиса, чакана сотувда унинг нархи 1 сўму 50 тийин бўлади. Шундай қилиб, вақтингизни тежаб ташвишсиз рўзнома ўқийман десангиз, ўз вақтида 1992 йилнинг иккинчи ярми учун «Халқ сўзи»га обуна бўлишга шошилинг!

Ҳозир эса ҳар иккала рўзнома учун обуна бошланди. Обуна нархи:

6 ойга — 132 сўм
3 ойга — 66 сўм
1 ойга — 22 сўм.

Рўзномалар индекси 64608 ва 64610.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ.

Ф. СП—1

Алоқа вазирлиги «Матбуот» уюшмаси

АБОНЕМЕНТ рўзнома / ойнома 64608 (нашр кўрсаткичи)

"Халқ сўзи" (нашр номи) | Обуна сони

1992 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
						X	X	X	X	X	X

Қаерга (почта кўрсаткичи)

Кимга (исми ва отасининг исми бош ҳарфлари)

п. в. | жойи

РЎЗНОМАНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚЧАСИ

64608 (нашр кўрсаткичи)

"Халқ сўзи" (нашр номи)

Обунани янги манзилга юбориш | Баҳоси __ Сўм | Баҳоси __ Сўм | Обуна сони

1992 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
						X	X	X	X	X	X

Қаерга (почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга (исми ва отасининг исми бош ҳарфлари)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАҲОН ТИЛЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон фуқаролари жаҳон тилларини эгаллашлари, уларни умуминсоний қадриятлардан баҳраманд қилиш, жаҳон цивилизацияси ютуқларидан фойдаланишда тил тўсиқларини бартараф этиш, кенгайиб бораётган халқаро алоқаларни юқори малакали таржимон ва мутахассислар билан таъминлаш, бу соҳадаги мавжуд кадрларни, моддий-молиявий маблағларни жамлаш мақсадида:

1. 1992 йилнинг 15 июнидан Тошкент давлат чет тиллар педагогика институти билан республика рус тили ва адабиёти педагогика институтининг негизида Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетини ташкил этиш тўғрисида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва Халқ таълими вазирлигининг таклифи қабул қилинсин.

2. Қуйидагилар университетнинг асосий вазифалари этиб белгилансин:

— ривожланган мамлакатларнинг ютуқларидан фойдаланиб, БМТнинг расмий тиллари бўйича мутахассислар тайёрлаш янги концепциясини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

— бутун таълим тизими учун чет тиллар ўқитувчиларини, шунингдек кенг соҳали таржимонларни тайёрлаш;

— илмий-услубий муаммоларни ва ўқув материалларини ишлаб чиқишда республика олий ўқув юртлари чет тиллар факультетлари ва кафедралари билан Фанлар академиясининг фаолиятини мувофиқлаштириш;

— турли хил тажрибалар ўтказиш йўли билан ўқитишнинг компьютер техникаси ва аудиовизуал воситаларини қўлланган ҳолда чет тилларга жадал ўргатиш усулларини жорий қилиш;

— чет тиллар таржимонлари ва ўқитувчиларининг малакасини ошириш;

— талабалар ва мутахассисларнинг билимларига баҳо беришда таълим жараёнига синов амалиётини жорий қилиш;

— тегишли соҳадаги хорижий ўқув юртлари билан бевосита алоқалар ўрнатиш, улар билан ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида узоқ муддатли шартномалар тузиш;

— ўзининг интеллектуал имкониятларидан фаол фойдаланиш ҳисобига валюта маблағлари жамғармасини тузиш;

— университетнинг моддий-техника негизини мустаҳкамлаш ва унинг мулкини кўпайтириш.

3. Вазирлар маҳкамаси 10 кун муддат ичида тегишли қарорни тайёрласин ва унда мазкур Фармонни рўёбга чиқаришга доир ташкилий чора-тадбирлар кўзда тутилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Тошкент шаҳри,
1992 йил 12 май.

И. КАРИМОВ.

ДИПЛОМАТИЯ АЛОҚАЛАРИ КЕНГАЙМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида Дания Қироллиги Ташқи ишлар вазирлигининг делегацияси қабул қилинди. Делегацияга департамент бошлиғи Кристиан Хоппе бошчилик қилмоқда.

Халқаро муносабатлар масалалари муҳокама қилинди, жаҳон ҳамжамиятига аъзо бўлган мустақил Ўзбекистоннинг роли, шунингдек икки давлат ўртасидаги ўзаро манфаатли алоқаларни ривожлантириш истиқболлари таъкидланди.

Ўзбекистон Республикаси билан Дания Қироллиги ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатиш тўғрисидаги ноталар айирбош қилинди.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА КЕНГАШ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Йиғинда бир қанча вазирликлар, концерн ва уюшмаларнинг раҳбарлари, саноат корхоналарининг директорлари иштирок этдилар. Кенгашни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов олиб борди.

Бош вазир ўринбосари А. Н. Возненко халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш комплекси тармоқларида маҳсулот тайёрлаш қандай бораётганлиги ҳақида ахборот берди. Комплекс корхоналарида январь-апрель ойларида бундай моллар ишлаб чиқариш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан бирмунча кўпайганлиги таъкидланди. Жумладан, Ўзбекистон, енгил саноат уюшмасида ип, калава, газлама, пойабзал, чарм ва тўқимачилик галантереяси, чинни буюмлар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш режаси ошириб бажарилди. Айни вақтда 85 та бирлашма ва корхонадан 17 тасида истеъмол моллари тайёрлаш суръати пасайди. Жун, калава, шойи газлама, гилам, пайпоқ, трикотаж ва хром-чарм буюмлар ишлаб чиқариш режаси бажарилмади.

Кенгаш қатнашчилари Вазирлар маҳкамасида ташкил этилган республика халқ истеъмоли моллари кўргазмасини кўздан кечирдилар.

АШГАБАТ УЧРАШУВИ

1992 йил 9—10 май кунлари Ашгабат шаҳрида Эрон Ислом Республикасининг Президенти Али Акбар Хошими-Рафсанжони, Қозоғистон Республикасининг Президенти Нурсултон Назарбоев, Қирғизистон Республикасининг Президенти Асқар Акаев, Покистон Ислом Республикасининг Бош вазири Муҳаммад Навоз Шариф, Туркия Республикасининг Бош вазири Сулаймон Демирэл, Туркманистон Президенти Сапармурот Ниёзов ва Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримовдан иборат давлат ва ҳукумат бошлиқларининг учрашуви бўлиб ўтди.

Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ва Ўзбекистон мустақилликка эришганлигининг тарихий аҳамиятини таъкидлаб минтақада ҳамжиҳатлик ва ишонч даражасини оширишга олиб борадиган ва ўзаро манфаатдорлик, тенглик, мустақиллик ва истиқлолни ҳурмат қилиш, ҳудудий яхлитлик, бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик қоидалари асосида ҳамкорликни йўлга қўйишга интилиш натижасида юз бераётган ижобий ўзгаришлардан мамнуният изҳор қилиб:

1. Томонлар Афғонистонда содир бўлаётган воқеалар шу мустақил давлатнинг ички иши деб ҳисоблайдилар ҳамда улар Афғонистоннинг мустақиллиги, истиқлоли ва ҳудудий яхлитлигига ҳурматларини намоён этиб, ҳозирги ўтиш даври ҳукумати миллий тотувлик ва сиёсий барқарорликка эриша олади деб умид билдирадилар. Томонлар жаҳон ҳамжамиятини Афғонистонни тиклаш ва таъмирлаш учун, шунингдек Эрон ва Покистонда ҳамда бошқа мамлакатларда яшаётган миллионлаб афғон қочоқларини режали асосда тезда ватанига қайтариш учун кенг кўламда ёрдам беришни таъминлашга чақирдилар. Томонлар Афғонистонни минтақанинг ажралмас қисми деб биладилар ва яқин келажакда минтақа ҳамкорлигида унинг иштирок этишини табриклайдилар.

2. Томонлар Тожикистоннинг мустақиллигига, истиқлолига ва ҳудудий яхлитлигига, бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик қоидаларига ҳурматларини ифодалаб, Тожикистондаги халқ ва сиёсий кучларни сабр-бардош намоён этиб, ялпи келишиш ва ҳамжиҳатликка эришиш йўлида ҳаракат қилишга чақирадилар. Томонлар бу мамлакатда тез орада осойишталик ва фуқаролар тотувлиги тикланади деб умид билдирадилар.

Биз Тожикистондаги сиёсий партиялар, жамоат ҳаракатлари раҳбарларини, барча фуқароларни Тожикистон олдида турган барча масалаларни тинч воситалар ва музокаралар асосида осойишталик билан ҳал қилиш учун мумкин бўлган ҳамма ишга чақирамиз.

Биз бу ерда содир бўлаётган воқеалар Тожикистоннинг ички иши ва барча масалаларни тожик халқи четдан аралашувсиз ўзи ҳал қилиши лозим, деб ҳисоблаймиз. Биз тожик халқининг донолигига, унинг муаммоларни ҳал этишнинг тинч йўлини топишига, Тожикистоннинг эса гуллаб яшнаган давлатга айланишига ишонамиз.

3. Томонлар Тоғли Қорабоғдаги вазиятдан чуқур ташвишланаётганлигини изҳор қилиб, Арманистон билан Озарбайжонни ўт очишни дарҳол тўхтатишга ҳамда ҳарбий бўлинмаларни Шушадан яқинда қабул қилинган Теҳрон баённомасига қадар турган жойларга қайтариш учун куч-ғайрат сарфлашга чақирадилар.

Томонлар жаҳон ҳамжамиятига ва БМТ Хавфсизлик Кенгашига мурожаат қилиб, Тоғли Қорабоғда тинчлик ўрнатиш учун зарур чораларни кўришга даъват этадилар.

Томонлар бунинг учун барча куч-ғайратлар зарурлигини, жумладан давлат бошлиқлари 1992 йил 8-май куни Теҳронда имзолаган баённомани бажариш зарурлигини таъкидлайдилар.

4. Томонлар Босния ва Герцеговинадаги воқеалар хусусида чуқур қайғу билдирадилар ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти билан Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашни можарони тўхтатиш учун саъй-ҳаракатларни кучайтиришга чақирадилар.

5. Томонлар Жамму ва Кашмир масаласи БМТ Низоми қоидаларига мувофиқ тинч йўл билан ҳал этилади деб келишиб олдилар.

● САМАРҚАНД шойи тўқиш комбинатида маҳсулот сифатига катта эътибор берилмоқда. Натижада корхона маҳсулотларининг харидоргирлиги ошди.

СУРАТДА: (чапдан) 1-тўқув цехи ишчилари Гулсара Ғаниева ва Шаҳло Муҳсиновалар. Улар ўз олдиларига қўйган режаларни ошириб бажариш билан бирга, сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга эришмоқдалар.

Ғ. АЛИЕВ олган сурат.

ДАСТЛАБКИ ҚАДАМ

Фарғона вилоятида ёшларни ҳарбий хизматга чақирувчи вилоят комиссияси ишлай бошлади.

Офицер — қўшиннинг таянчидир. Бизда эса ҳарбий билимни мукаммал эгаллаган миллий зобитлар кам. Комиссия саъй-ғайрати билан десантчилар полки ёрдамида ўзбек йигитларидан малакали ҳарбий хизматчилар тайёрловчи марказ тузиладиган бўлди. Шаҳардаги махсус мактаб-интернат ҳам ўзбек йигитларидан миллий ҳарбий мутахассислар тайёрловчи ва ўзбек тилида иш юритувчи лицейга айлантирилади.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

АЙБИМ — МАРДУМЛИҒИМ...

Амриқолик сиёсий арбоб Т. Франклин «Фақат уч кишигина сир сақлай олади, агар уларнинг иккитаси ўлган бўлса» деб хато башорат қилган экан. Билъакс, ўртоқ А. С. Ефимовга дахлдор сир, гарчанд унинг шериклари ҳануз ҳаёт эрсалар-да, элга тезда ошкор бўлиб кетмасди. Минг тўққиз юз саксон олтинчи йил 13 январда Навоий вилояти партия қўмитасининг саркотиби бўлгач, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими Л. Ишков унга муҳим топшириқни етказди.

— Дадил бўл, марказнинг бутун диққат-эътибори сенда. Қийинчиликлардан чўчима. Шахсан ўртоқ Лигачевнинг назаридасан.

Анатолий Степановичга бир оғиз шундай сўз керак эди. Энди у қўрқмаса ҳам бўлади, орқада ишонган тоғи бор. Дарҳол ишни кадрларни танлашдан бошлади. Вилоят ички ишлар бошқармаси бошлиқлигига Омскдан А. Тришкинни чақиртирди. Вилоят прокурорлигига ярославллик А. Сухарев деган инсон муносиб кўрилди. Бу орада вилоят давлат хавфсизлик бошқармасининг бошлиғи Р. Алимов бошқа ишга ўтказиб юборилди. Унинг ўрнига аллақаердан келган Орлов деган зот тайинланди. Энди Анатолий Степанович енг шимариб ишласа бўлади. Чунки энди унинг маслакдошлари мўл. Қўлингни кўксингга қўйиб салом берсанг, сени такаббур, хушомадгўй, лаганбардор, деб ўйлайдиган, дўппи кийиб юрсанг миллатчи, деб юзингга соладиган ҳамфикрлари бисёр. Улар узоқ ўйлаб ўтирмади, дастлаб Тошкент политехника институти Навоий филиалига «ҳужум» бошлашди. «Салб юриши» муваффақиятли якунланганидан илҳомланган десантчилар кетма-кет хун талаб қилишарди. Ана шундай ҳужумлардан бири Навоий педагогика билим юртига бўлди.

Навоий вилоят ички ишлар бошқармасининг гдлянчи гуруҳи «Знамя дружбы» рўзномасининг Аркадий Пазовский деган коммунист мухбирини ишга солди. Улар ишни сохта хатлар уюштиришдан бошладилар.

Ўша сохта хатлардан бирини ўқинг:

«Навоий педагогика билим юртига кириш имтиҳонларидан йиқилдим. Менга: «Ўқишга киришни хоҳлайсанми, билим юрти директорига пул бер» дейишди.

Ефимовнинг ишончли кишиларидан бирига айланган мухбир Аркадий Пазовский ушбу имзосиз хатга асосланиб «Омонат курси» сарлавҳали бир саҳифалик мақола ёзди. Вилоят партия қўмитасининг комиссияси таркибида бўлган мухбир қатор хулосалар чиқаради. Директорнинг пешонасига ёпиштирилмаган тамға, бўйнига осилмаган айб қолмади, ҳисоб. Аммо муаллиф булар ҳақда бирорта далил келтирмайди, ўртага ташланаётган мулоҳазаларини исботламайди. Табиийки, ўшандай ғалаёнли даврда фикрларини исботлаб ўтириш муаллифга керак эмасди. Унинг учун муҳими билим юрти директори Мавжуда Эргашеванинг номини қоралаш эди.

Вилоят партия қўмитасининг комиссияси М. Эргашеванинг номини бадном қилиш учун ўша йилларнинг энг қулай усулларини қўллади. Бунинг учун билим юрти партия ташкилотининг котиби С. Наимова директорга қарши қўйилди.

Вилоят ички ишлар бошқармаси Эргашева билан курашда билим юрти учинчи курс талабаси Лена Мазурни ҳам «ёллади». Чунки Ленага ўхшаш тўтиқуш комсомолларни вилоят партия қўмитаси қўғирчоққа айлантириб қўйганди. Табиийки, қўғирчоқнинг мурватини бураб қўйсанг бас, сенинг хоҳишироданг чизиғидан четга чиқмайди. Мақсад эса аён эди. Комиссия тағин қурбонлик истарди.

Ва ниҳоят, ғаразли мақсад амалга ошди. Вилоят партия қўмитасининг бюроси шундай қарор чиқарди: «Партияга қабул қилишда ва раҳбарлик лавозимига тайинлаш даврида таржимаи ҳолида чалғитишларга йўл қўйганлиги, хизмат вазифасини суиистеъмол қилганлиги, ўқув-тарбия жараёнидаги жиддий нуқсонлари, совет педагоги ва коммунист деган номга доғ туширганлиги учун Ўзбекистон компартияси Навоий область комитети бюроси М. Ҳ. Эргашевани партиядан ўчириб, ишдан бўшатди».

Бу воқеага олти йил бўлди. Кўп сувлар оқиб кетди. Давр ўзгарди. «Давримизнинг ақл-идроки» ҳисобланган КПСС ҳалокатга учради. Аммо у қолдириб кетган қонли жароҳатлар М. Эргашеванинг дилидан кетган эмас. У бунинг учун партияни қораламайди. Партия бошида турганлар аввало миллат шаънини оёқ ости қилдилар.

— Менга қўйилган айбларнинг бирортаси ўз тасдиғини топмади, — дейди М. Эргашева. — Тергов органлари менинг фаолиятим бўйича узоқ вақт шуғулланишди. Охир-оқибатда педагогика билим юртидаги фаолиятимда бирорта ғайри-қонуний ҳолатни топа олмадилар. Ўзингиз айтинг, энди менинг шаънимни ким ҳимоя қилади?

Дарҳақиқат, бир ўзбек аёлининг, бир раҳбар жувоннинг, бир оқила онанинг шаънини ким ҳимоя қилиши керак? Биз уни ва уларни ғайримафкурачилардан ўз вақтида муҳофаза қилолмадик. Зотан, энди унинг дил жароҳатга малҳам бўла олармизми? Тўғри, эрта-индин уни ўз вазифасига қайта тиклашлари ҳам мумкин. Зеро, бунга ҳуқуқий органларнинг тавсияномалари ҳам шоҳидлик беради. Бироқ қалбдаги жароҳатни шу билангина даволаб бўлармикин? Ваҳоланки, вилоятда ўша даврда бемаврид ва бесабаб қалби жароҳатланганлар анчагина.

Ҳар қалай, эҳтиёт бўлмоқ даркор. Чунки ёвузлик ҳамон ўзининг жирканч соясини ташлаб турибди.

Маҳмуд МАРДИЕВ,

ЯЙЛОВ ТЎЛДИ ҚЎЗИГА

Жумҳурият қўйчивонлари учун ғалвирни сувдан кўтарадиган пайт келди: қўзилатиш мавсуми охирлади. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, бу йил чўпонларнинг «хирмони» баракали бўлди. Давлат ва жамоа хўжаликлари мавсумда 2 миллион 846 мингта ёки ҳар 100 бош совлиқдан 102 тадан қўзи олдилар.

Илгари қўзиларнинг кўп қисми сўйилиб, қимматбаҳо терилари давлатга сув текин топширилар, насл қолдиришга эса кам эътибор бериларди. Оқибатда отарлардан путур кетди, яйловларда туёқ сони камайди. Жорий йилда бу борада туб бурилиш ясалди. Сержило қоракўл териларининг харид нархлари оширилиб, ҳар бирининг баҳоси 600 сўмга етказилган бўлса-да, чорвадорлар қўзиларни сўйиб, терисини сотишдан кўра ўстиришга қолдиришни афзал кўрдилар. Ҳозир яйловларда салкам 2 миллион жонивор дуркун ўсаяпти. Уларнинг аксарият қисми урғочи қўзилардир. 900 минг донадан зиёд қимматбаҳо қоракўл тери юқори нархларда сотилди. Бу эса яйлов заҳматкашларининг моддий манфаатдорлигини оширишга, иқтисодиётни ўнглашга кўмаклашади.

Н. ШАКАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

МУСТАҚИЛЛИК ПОСБОНЛАРИ

Мудофаа соҳасида туб ўзгаришлар рўй бераётир. Бу энг аввало мустақил қўшинлар тузиш, ҳарбий хизматга чақириладиган йигитларимизнинг республикамиз ҳудудида ўз бурчларини ўташлари билан боғлиқ тадбирлардир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг бош маслаҳатчиси Б. Қосимов билан шу мавзуда суҳбатлашдик.

— Баҳодир Эргашевич, яқинда олимлар шаҳарчасига йўлим тушиб, Туркистон ҳарбий округи биноси пештоқида миллий байроғимиз ҳилпираб турганини кўрдим. Севиндим. Илгари бу бинода Туркистон ҳарбий округи ишларди...

— Ҳозир у ерда Мудофаа ишлари вазирлиги фаолият кўрсатяпти. Республика Олий Кенгашининг «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган ҳарбий қисмлар ва ҳарбий ўқув юртлари тўғрисида» деб чиқарган қарорига асосан мазкур округ ўз фаолиятини 1 июлгача тўхтатиши керак. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги бирлашган қуролли кучлари қўмондони, авиация маршали Е. Шапошников бу ҳақда буйруқ чиқарган. Округ ихтиёридаги барча ҳарбий қисмлар, қўшилмалар, ҳарбий билим юртлари ўзимизнинг Мудофаа ишлари вазирлигимиз тасарруфига ўтказилди. Стратегик қўшинлар бундан мустаснодир. Энди ҳамма гап республикамиздаги ҳарбий қисмлар ва қўшилмалар, миллий гвардия бригадаларини, шунингдек ҳудудимизда қарор топган стратегик қўшинларни саранжомлаб олишда. Шуни ҳам таъкидлаш керакки, стратегик қўшинларда ўзбекистонликларнинг ўзлари хизмат қилишади. МДҲ бирлашган қуролли кучлари бу қўшинларга тегишли барча муаммоларни, жумладан, хизматчиларга ҳарбий унвонлар бериш масаласини ҳам биз билан маслаҳатлашиб, келишиб ҳал қилади.

Йигитларимиз энди қор ёғиб муз туғадиган зимистонларда, ҳудудсиз уммонларда, тундралару тайгаларда хизмат қилмайди. Аксинча, аждодларимиз армон билан ўтган табаррук заминда муқаддас бурчларини ўтаб, Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигини, фуқароларимизнинг қонуний ҳуқуқлари ҳамда эркинликларини ҳимоя қилишади. Бу улкан тарихий, сиёсий воқеадир.

Вазирлар маҳкамасининг «Белгиланган ҳақиқий ҳарбий хизмат муддатини ўтаган ҳарбий хизматчиларни қуролли кучлар, чегара ва ички қўшинлар сафларидан заҳирага бўшатиш ҳамда фуқароларни ҳақиқий ҳарбий ва муқобил хизматга навбатдаги чақириш тўғрисида» деб яқинда эълон қилинган қарорида Мудофаа ишлари вазирлиги, унинг жойлардаги идоралари олдига мудофаа қобилиятимизни мустаҳкамлаш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашни кучайтириш, ўз юрти, халқини фидокорона ҳимоя қилиш, бундан фахрланиш туйғуларини ошириш борасида ташвиқот-тарғибот, тушунтириш ишларини кенг кўламда олиб бориш вазифаси қўйилган, ҳақиқий ҳарбий ва муқобил хизматга доир барча вазифалар батафсил ифодалаб берилган.

— Республика раҳбарияти кейинги йилларда меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш, уларнинг фарзандларини ҳарбий хизматдан озод қилиш борасида ўндан ортиқ турли имтиёз ва енгилликлар берди. Айтинг-чи, бундай имтиёзлардан кимлар фойдаланади?

— Талабалар ва курсантлар, ўқув юртларининг тингловчилари, ёлғиз ёки кенжа фарзандлар, чўпонлар, ҳарбий хизмат чоғида фарзанди ҳалок бўлган оилалар собиқ иттифоқда илгари ҳам амалда қўлланилган барча енгилликлардан фойдаланадилар.

Халқаро ҳуқуқ нормалари ҳисобга олиниб, айрим мазҳаб вакиллари ҳарбий хизматдан озод этилдилар. Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ҳамда байналмилалчи жангчиларнинг оилаларига, етимларга, ё отасиз, ё онасиз йигитларга, республикада ҳарбий хизматни ўташ чоғида фарзанди ногирон бўлиб қолган оилаларга бу йилдан эътиборан муқобил хизмат тури жорий қилинади.

Бу тадбирларнинг барчасини фуқароларимизга холисона ва тўғри тушунтириш зарур. Ўрни келганда 1991 йил кузги чақириғининг баъзи натижаларини айтиб ўтмоқчиман. Ўшанда белгиланган режани атиги 74,3 фоиз бажарган эдик. Фақат Қорақалпоғистон Республикаси чақириқ режасини тўла уддалади, Сурхондарё, Бухоро, Жиззах, Самарқанд вилоятлари 80—90 фоиз кўрсаткичга эришди. Тошкент шаҳри, Қашқадарё, Фарғона, Наманган, Хоразм вилоятларида эса ишимиз кўнгилдагидек бўлмади.

— Бунинг сабаби нимада деб ўйлайсиз?

— Ёшларнинг ҳарбий хизматдан ўзини олиб қочаётганидадир. Афсуски, бундай йигитларимиз кўпайиб бормоқда. Ваҳоланки, биз ҳақиқий ҳарбий хизматга чақириладиганлар сонини йил сайин камайтиряпмиз. Йигитларимизнинг ўз юртимизда хизмат қилишлари учун шарт-шароит яратиляпти. Собиқ иттифоқнинг ҳар хил низолар чиқиб қуролли тўқнашувлар бўлаётган ерларидан, МДҲга кирмаган давлатлардан, мустақил қуролли кучларини ташкил этаётган республикалардан, Каспий денгизи флотидан ҳарбий хизматчиларимизни чақириб оляпмиз. Республикамиз Жаҳон миллатлар ҳамжамиятига аъзо бўлгани муносабати билан авфи умум эълон қилинди. Унда ҳарбий хизматдан бўйин товлаган шахслар ҳам авф этилиши таъкидланган. Фармон эълон қилинган кунгача ҳарбий хизматдан бўйин товлаган ва 1992 йилнинг 6 июнига қадар маҳаллий ҳарбий хизмат бошқаруви идораларига бу ҳақда мурожаат этган ҳамда Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлиги белгилаган шарт-шароитда ўз бурчини адо этаётган шахслар авф этилади. Энди олдимизда турган асосий вазифа хизмат ёшига етган йигитларга, уларнинг ота-оналарига ана шу ҳаётий муҳим масалани тушунтиришдир. Фарзандларимиз бундан буён фақат республикамизда хизмат қилиб, чинакам мустақиллигимиз посбони бўладилар.

— Қўшинларимизни зобитлар билан таъминлаш муаммоси қандай ҳал этиляпти?

— Ҳозир қуролли кучларимиздаги зобитларнинг аксар кўпчилигини республикамиздан ташқарида туғилган кишилар ташкил этади. Энди бу масалани ҳал этишда бошқа республикаларга умид қилолмаймиз. Демак, ўз кучимизга таяниб, ўзимиздан зобитлар тарбиялаб етиштиришимиз зарур. Айни вақтда улар фақат юртимизда хизмат қилишини, унинг истиқлоли ва истиқболини кўз қорачиғидек қўриқлашини халқимизга яхшилаб тушунтиришимиз лозим. Зобитларнинг маоши, барча имтиёзлар ва афзалликларни қўшиб ҳисоблаганда халқ хўжалигида ишлаётган ҳар қандай мутахассиснинг ойлигидан уч баравар кўп. Дарвоқе, ҳарбий билим юртларида туб миллат вакиллари ўқиши учун барча шарт-шароит яратилди. Уларда таълим олаётган фарзандларимиз сони ҳам кўпайди. Лекин бу ҳали етарли эмас. Соғлом, мактабни яхши тамомлаган ёшлар шу касбни танласалар, улардан ёрдамимизни аямаймиз.

— Собиқ Совет Армиясида хизмат қилган, ҳозир МДҲнинг бирлашган қуролли кучларида фаолиятини давом эттираётган зобитларимиздан фойдалансак бўлмайдими?

— Улар жуда кўп. Улар билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. Биринчи ўзбек генерали, иккинчи жаҳон уруши қаҳрамони марҳум С. Раҳимов, фахрийларимиз бўлган генераллар С. Охунжонов, Б. Сирожиддинов, А. Ҳожибоевларнинг номи ҳаммага маълум. Ҳозир генералларимиздан Р. Аҳмедов, Р. Ҳадирбоев, Т. Қосимов Мудофаа ишлари вазирлигига раҳбарлик қилишмоқда. В. Н. Маҳмудов Тошкент қўшин қўмондонлари тайёрлаш билим юртини бошқармоқда. Генерал Р. Каримов Украинада хизмат қилаётир. Минглаб олий даражали зобитларимиз авиация, ҳарбий денгиз флотида, десант қўшинларида хизмат қилишмоқда. Аммо... мустақил Ўзбекистондаги ҳарбий комиссарликларда хизмат қилаётганларнинг 15 фоизинигина ўзбеклар ташкил қилади. Кейинги даврда ҳар бир вилоят, ҳар бир туманда мудофаа ишлари бошқармалари, бўлимлари тузилди. Саккиз вилоятда мудофаа ишлари бошқармаларига ўзбек зобитлари бошлиқ этиб тайинланди. Улар ҳарбий академиялар, ҳарбий билим юртларини тугатган, жанговар қисмларда фаолият кўрсатган етук мутахассислардир.

— Муқобил хизмат хусусида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Бу йил биринчи марта муқобил хизмат амал қилади. Бунда шу хизмат ҳақида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 7 февралда чиқарилган 54-сонли муваққат қарорига биноан иш тутиш лозим.

Муқобил хизмат савдо ходимлари ва амалдорларнинг болалари учун «бошпана» бўлмаслиги, ҳарбий прокуратура ва фуқаро прокуратураси тегишли ҳарбий қонунлар қандай бажарилаётганини муттасил текшириб, назорат қилиб туриши даркор. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлиги ва унинг жойлардаги идораларига бу ишни фақат ўз юртимиз ҳудудида хизмат қилиш асосида амалга ошириш топширилган. Чақирув комиссияларининг раислари маҳаллийчиликка йўл қўймасликлари шарт. Қонуний никоҳда бўлган чақирилувчиларгина уйларига яқин ерда жойлашган ҳарбий қисмларда хизмат қилишлари мумкин.

Қарорда мустақил жумҳуриятимиз фуқароларини шартнома ёки ихтиёрий равишда, ўзаро битимлар асосида бирлашган қуролли кучларнинг МДҲ таркибидаги давлатларда жойлашган стратегик қўшинлар ихтиёрига юбориш мумкинлиги айтилган. Бунда чақирилувчиларнинггина эмас, ота-оналарнинг ҳам ҳоҳишини инобатга олиш керак бўлади.

Б. АБДУЛЛАЕВ,
ЎзА махсус мухбири.

Мактубларда
ЭЛ ОВОЗИ

ДЕҲҚОННИНГ КОСАСИ...

Хўжалигимиз туман марказидан анча узоқда жойлашган. Бизда инсон учун зарур бўлган оддий шарт-шароитлар яратилмаган. Ҳатто ичимлик суви муаммо. Ҳар бир оила ўз хонадони олдидан қудуқ қазиб олган. Ундан чиқаётган сув истеъмол учун ярайдими, йўқми ҳеч кимнинг иши йўқ.

Электр чироқларимиз ҳам тез-тез ўчиб туради. Баъзан 2—3 кунлаб ёнмайди. Участкамизга ҳалигача табиий газ етиб келмаган. Куни билан меҳнат қилиб, ҳориб уйга қайтгач энг оддий ҳаётий шароитлари ҳам бўлмаган хонадонда яшаш кишига алам қиларкан.

Булар ҳам ҳолва. Бўлимимизга келиб қолсангиз Жағалбойли, Қарғатепа, Оқжанжал, Авақли ва Шаррак қишлоқларига бора кўрманг. Ёздаги чанг-ку бир нави. Бошқа фаслларда бу кўчаларга юрак ютиб кира олишингизга кафолот бера олмаймиз.

Албатта, ҳозир бундай муаммолар маҳаллий бюджет ҳисобидан жойларнинг ўзида ҳал қилинаяпти. Бизда ҳал қилинмагач, дард-ҳасратларимизни сизларга ёзиб юбордик.

Ёрқул МУҲАММАДИЕВ,
Навоий вилояти Хатирчи районидаги Ленин номли жамоа хўжалиги.

САВОБГА ҚОЛИШАРДИ

ПОЙТАХТИМИЗДА ҳозир ким кўп, тадбиркор кўп. Улар аҳоли эҳтиёжини қондиришга баҳоли-қудрат ҳисса қўшишяпти. Ҳозир, айниқса, кийим-кечак ва пойабзал тикиш билан шуғулланаётганлар сероб. Лекин улар асосан ёшларга мос кийим-кечаклар тикишиб, биз кексаларни унутиб қўйишмоқда. Жумладан, ота-боболаримиз кийиб келган махсиларни на давлат дўконларидан, на хусусий дўконлардан топиб бўлади.

Илгари Тошкентда кўнчилик билан шуғулланиб махси-кавуш тикадиган ҳунармандлар кўп бўлган. Уларни уюштириб шу ишни кенгроқ йўлга қўйиш имкони йўқмикан? Шундай хайрли ишга қўл урган киши ҳам фойда олган, ҳам биз кексаларнинг ҳожатини чиқариб савобга қолган бўларди.

А. НАБИХЎЖАЕВ,
пенсионер.

АБОНЕМЕНТНИ ТЎҒРИ ТЎЛДИРГАНИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ!

Абонементда касса машинасининг муҳри босилган бўлиши шарт.

Обуна ёки манзилгоҳни ўзгартиришни расмийлаштирганингизда касса машинаси бўлмаса ушбу алоқа бўлимининг календарли штемпелини босиши керак.

Бу ҳолда обуначига, обунага ёки янги манзилгоҳга пул тўланганлиги тўғрисида квитанция берилади.

Рўзнома ва ойномага обуна ёки манзилгоҳни ўзгартиришни расмийлаштиришганингизда карточкаларни сиёҳ билан, аниқ ва сўзларни қисқартирмасдан, шунингдек «Матбуот уюшмаси» жадвалидаги қоидаларга риоя қилиб тўлдиринг.

Манзилгоҳ ўзгартирилганида, ойларнинг катакларини ва «ПВ—ЖОЙИ» катакларини алоқа бўлими ва «Матбуот уюшмаси» ишчилари тўлдиришади.

Б-715—15.000.000—91 г.

БИРИНЧИ МАРКА МУБОРАК!

БУ ЙИЛ мустақил Ўзбекистоннинг биринчи алоқа маркаси нашрдан чиқди. Пойтахтдаги Киночилар уйида ана шу воқеага бағишлаб тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Алоқа вазирлиги республика Филателистлар жамияти вакиллари, Тошкентдаги олий ўқув юртларида таҳсил олаётган талабалар иштирок этишди. Республика Алоқа вазири Комилжон Раҳимов тармоқларда қилинаётган ўзгаришлар ҳақида гапириб берди. Маълум бўлишича, 74 йил мобайнида СССР Алоқа вазирлиги Ўзбекистонга бағишлаб 55 та марка нашр этган. Бу йилнинг ўзида эса республика вазирлиги буюртмасига кўра 4 та марка чиқарилади. Шоира Нодирабегим сиймоси акс этган маркани фуқаролар кўриб улгуришгандир. Кейингиларида қадимий Хевадаги мадрасалардан бирининг тасвири ҳамда халқимизнинг миллий рўзғор буюмларидан — қумғон акс этади.

Ўзбекистоннинг биринчи маркасига чет элда ҳам қизиқиш бўлмоқда.

Тантанага йиғилганларнинг қувончига шерик бўлиш учун кўплаб меҳмонлар: Туркия элчиси Вулқон Чўтур, Ҳиндистон элчихонасининг ходими Ашоқ Кумар Мукаржи, Хитой Халқ Республикасининг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Суань Хэньгуан келишди.

Янги марка ҳали муомалага чиқмасданоқ бир қанча хорижий мамлакатлар, жумладан, Америка, Франция ва Швециядан буюртмалар туша бошлади.

Х. МИРҲОДИЕВ.

АНДИЖОН КАЛИШИ

БОЗОРДА калишнинг нархи осмонда. Маҳаллий аҳоли эса калишсиз қийналади. Шуни ҳисобга олган Андижон пойафзал ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнат жамоаси калиш ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Ҳозир корхонада кунига 500 жуфт калиш тайёрланаяпти.

Андижонлик ишбилармонлар Молдованинг «Точлитмаж» заводидан дастгоҳ ва асбоб-ускуналар харид қилишди. Энди уларга кўпроқ хом ашё керак. Таъминот изга тушгач, корхона ойига 25 минг жуфт калиш чиқариш имконига эга бўлади.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Мадад чопари қайда?

ОЧЛИКНИНГ ҒАРОЙИБ ХОСИЯТИ

Киши табиатан очликка танқидий қарайди. Чунки яқин ўтмишимизда қанчадан-қанча одамлар очлик оқибатида қирилиб кетгани кўпчиликнинг эсида. Оммавий очлик кишиларга сув тошқини, ёнғин, зилзила сингари даҳшат солгани ҳеч кимга сир эмас. Аммо аждодларимиз қадим даврларда беморларни очлик йўли билан даволаганлар.

Тараққиётнинг биз яшаётган босқичида даволашнинг бу усулига яна зарурат сезилмоқда, қисқа муддатли очлик билан даволаш тарафдорлари кўпаймоқда. Американлик табиатшунос Поль Брегг, рус профессори Юрий Сергеевич Николаевлар бу усулни бутун умри давомида ўзларида синаб соғлом ва баракали умр кўрдилар. Ҳозир собиқ Совет Иттифоқи ҳудудида 70 дан ортиқ қисқа муддатли очлик билан даволаш шифохоналари ташкил этилган. Лекин, шунга қарамасдан, даволашнинг бу мўъжизакор усули ҳақида кишилар ҳамон кам биладилар ёки деярлик ҳеч нарса билмайдилар. Бунинг асосий сабаби — юқори тиббиёт идораларининг бу усулни илмий даволаш воситаси сифатида то ҳозирги кунгача тан олмаётгани бўлса, иккинчидан, оммавий ахборот воситаларида ҳам бу масаланинг кам ёритилаётганидир.

Хоразмлик врач Рўзимат Ражабов республикамизда (Ўрта Осиё жумҳуриятларида ҳам дейиш мумкин) биринчи бўлиб бу усулни даволаш амалиётида синаб кўришга жазм қилди. У «пичоқни аввал ўзингга ур, оғримаса бировга» деган халқ мақолига амал қилишдан бошлади бу ишни. Қисқа муддатли даволаш йўл-йўриқларини мустақил ўрганиб, кейин ўзига 22 кунлик «очлик» эълон қилди. Аслида, Ражабовни бунга мажбур этган нарса буйрагининг сурункали йирингли яллиғланиши (пиелонефрит) касаллиги бўлди. Мўъжизани қарангки, анъанавий тиббиётда даволаш деярли мумкин бўлмаган касалликдан у бутунлай халос бўлди. Очликдан кейинги парҳез ва турмуш тарзини соғломлаштириш эвазига ишчанлиги ошиб, саломатлиги мустаҳкамлана борди. Беморларга ёрдам бериш иштиёқи энди унга тинчлик бермай қўйди. Қанийди орзуи тезроқ рўёбга чиқса. Лекин...? Соғлиқни сақлаш раҳбарлари бу усулни тан олишмайди Кенг табобат жамоатчилиги эса бу ҳақда тасаввурга эга эмас. Чунки бу усул шифокорлар тайёрловчи олий билимгоҳлар ва ўқув юртлари дастурига киритилмаган.

Ражабов олдинига қариндошларини, таниш — билишларини яширинча даволаб юрди. Кейинчалик эса...

— 1982 йил эди, — эслайди Рўзимат ака, — Рўзибика исмли 23 яшар жувонни ҳузуримга келтиришди. Бемор узоқ йиллик зиққи — нафас (бронхиал астма) касаллиги азобидан адойи тамом бўлаёзганди. У жумҳуриятдаги барча ихтисослаштирилган касалхона ва марказларда даволанган. Лекин аҳволи яхшиланмаган. Кўп миқдордаги гармонлар (унинг киши жисмига хавфини врачлар яхши билишади) ва хуружни бўшаштирадиган дорилар ҳам таъсир қилмай қўйганди. Вазни — 44 килограмм. Кўп-қуруқ устихон ва чалажон бадан. Ўқрайиб қолган кўзлари билан умидвор тикилади, йиғлайди, эри эса ялинади: «ёрдам беринг, умидимиз сиздан». Шунда мен салгина муваффақиятни ҳам бўрттириб кўрсатишга, мақтанишга асосланган тиббиётимизнинг нақадар ожиз ва сансоларлик қобиғига чувалиб қолганини яна бир бор ҳис этдим. Чунки Рўзибикага қисқа муддатли очлик парҳез қўллашдан бўлак имкон қолмаганди. Лекин бу ишни ошкора қилиб бўлмасди. Бемор тузалиб кетса-ку хўп-хўп. Борди-ю бирон кўнгилсизлик рўй берса, нима бўлади? «Биз беморни даволардик», «кўнгилсизлик очлик оқибатида содир бўлди» дегувчи қанчадан-қанча «мутахассис», «мардлар» топиларди. Рўзибикани асраб қолиш имкони деярли йўқ эди. Шунда таваккал асосида иш тутишга мажбур бўлдик: «Очлик муолажасини ўтказамиз, қисинманг, тузалиб кетасиз», дея кўнглини кўтаришга ҳаракат қилдим.

Очликнинг учинчи кунида хуруж камайиб, Рўзибика ўрнидан туриб юра бошлади, бешинчи куни хуруж бутунлай тўхтади, еттинчи куни барча дорилар тўхтатилди. 20 кундан кейин махсус парҳез бўйича овқатлантириш бошланди. Бундан ўн йил муқаддам касаллик туфайли ногирон бўлиб, ҳаёти хавф остида қолган Рўзибика бугун Шоводтаги ғишт заводида ишчи. Шундан кейин яна 2 фарзанд кўриб, уларга оналик, оилага бекалик қилмоқда. Унинг халоскори Рўзимат Ражабов эса бу муддат ичида 2000 дан ортиқ турли касалликлар билан оғриган беморларни янги усулда даволади. Уларнинг деярли барчаси расмий тиббиётнинг барча поғоналарига бош уриб борган, лекин шифо тополмаган кишилар эди.

Хатлар ва мулоҳазалар ёзилган дафтарларни варақлар экансиз, мутлақо тасодифий бахт ёки ўлимдан очлик яхшику, дея Ражабов паноҳига нажот излаб келган ва ҳаётини, соғлиғини қайтариб олган юзларча собиқ беморларнинг дил сўзларини ўқийсиз.

Ася Петровна Ким, Самарқанд шаҳридан, ошқозон яраси касаллигидан даволанган;

Сун Нам Кан, Сахалин вилояти (Россия), буқоқ ва қон босими касаллигидан фориғ бўлган;

Султонпошша Эгамова, Янгибозор туманидан. Буйракнинг сурункали яллиғланиши ва тош ҳосил бўлиши касалликларидан халос бўлган;

Бахтиёр Сафоев, Гурлан туманидан. Псариоз касаллигидан даволанган;

Пиримбет Оқмонов. Қорақалпоғистон жумҳуриятининг Амударё туманидан. Семизлик ва атеросклероз касаллигидан шифо топган.

Бегли Сафаров, Туркманистон Республикаси, Тахта туманидан. Юрак инфаркти ва қон босимининг ошиши касаллигидан қутулган.

Ш. Ж. Урганч туманидан. Бепуштликдан даволанган. Ҳозирда 3 та фарзанднинг отаси.

Хуллас, шифо топган кишилар ва даволанган касалликлар жуда кўп. Хўш. «доктор Ражабов» муолажасининг сири нимада? Бу ҳақда ўзидан эшитинг:

— Очлик муолажасидан мақсад—киши жисмидаги тўқималар ва ички аъзоларга ўтириб қолган овқат маҳсулотлари чиқитларини чиқариб юборишдан иборат. Табиийки, бу чиқитлар жуда кўп ички хасталикларга олиб келади. Шахсан менинг ўзим ҳозирги кунда кишилар ўртасида учраётган касалликларнинг 80 фоиздан кўпроғи нотўғри овқатланиш оқибатида келиб чиқади, деб биламан. Очлик даврида организм энг аввало танага тўпланган ёғлар, тузлар, томирлар деворларига ўтириб қолган моддалар, аъзолардаги ортиқча «юк»лардан халос бўлади. Яралар биринчи навбатда сўрилади ва аъзоларнинг нормал фаолияти тикланади. Шунинг учун овқатланишни тартибга солиш ва вақтинча ундан тийилиш кўпгина касалликларни даволашга самарали ёрдам беради.

Очлик муолжаси билан жуда кўп касалликларни даволаш мумкин. Очлик парҳези бу — умумсоғломлантирувчи усул. У сурункали тарзда кечаётган, шунингдек, организмда ҳали кўриниш бермаётган кўпгина касалликлардан қутулишга ҳам ёрдам беради. Қолаверса, очлик даврида очиқ ҳавода сайр қилиш, жисмоний машқлар билан шуғулланиш, сув муолажалари, ичакларни тозалаш каби қатор шифо тадбирлари ўтказиладики, булар даволанишни тезлаштиради ва самарали қиладиди. Очлик даврида ҳеч қандай дори-дармон чоралари қўлланилмайди. Бу — мутлақо табиий ва безарар даволаш усули.

Кўрдингизми, кўпчиликнинг наздида ваҳимали ва ҳатто ўлим каби хавфли бўлган очлик билиб ва ўрнида қўлланилса, у жарроҳ қўлидаги пичоқдек ҳаёт ва шифо бахш этар экан. Инсоният соғликка ҳеч қачон ҳозиргидай кучли эҳтиёж ва муҳтожлик сезмаган. Шу ўринда узоқ ҳаёти давомида бот-бот ўзига «очлик» эълон қилиб яшаган Поль Брэггнинг қуйидаги сўзларини келтириш ўринли: «Замонамизнинг энг улкан ихтироси — бу рационал равишда оч-наҳор юриш орқали ўзини жисмоний, ақлий ва маънавий жиҳатдан яшартира олиш учун ўзида куч-қудрат, маҳорат топа олишдир», Ҳақиқатан ҳам очлик парҳези — энг қулай, энг оммабоп, энг самарали, кенг қамровли ва ниҳоят энг кам чиқимли даволаш усули. Лекин ҳеч бир киши ушбу мақолани ўқиб, ёки очлик парҳези ҳақидаги китобчалар билан танишиб, ўзича очлик ўтказишга ҳаракат қилмаслиги керак. Бу ўзбошимчалик кўнгилсизликка олиб келиши мумкин.

Ҳакимбой МЎМИНОВ,
Хоразм вилояти «Саломатлик маркази»нинг бош врачи.

ХОТИМА ЎРНИДА. Муаллиф Ҳакимбой Мўминов ушбу мақоласи билан тиббиётимиз томирларини кемираётган оғир «дард»лардан бирини «даволаш»га жазм этган. Бизнинг эса ушбу сатрларни битиш ниятимиз йўқ эди. Бироқ, Рўзимат Ражабовнинг ноёб даволаш усули амалда ўта чекланиб қолаётгани маълум бўлгач, беихтиёр яна қўлга қалам олишга мажбур бўлдик. Кўрган ва гувоҳ бўлганларимиз қуйидагилар:

Эл севган, тан олган шифокор, ноёб истеъдод соҳиби Рўзимат Ражабовни бугун ишсиз, деса ҳам бўлаверади. Янгича муолажа усули амалда нуқул ижобий натижалар бераётганига қарамай, «Ражабов иши» тан олиниши нарёқда турсин, аксинча тиб илмига шаккоклик сифатида баҳоланаётир. Оқибат эса шу: вилоятдаги ҳеч бир шифохонада на очлик таъсирида даволанаётганларни, на бу мақсадга хизмат қилувчи хона-жиҳозларни учратасиз. Рўзимат ака бўлса ўз шахсий уйини бўшатиб шифохона очишга ҳам тайёр инсон.

Хайрият яхшилар бор экан. Урганч пиллакашлик фабрикаси маъмурияти жонкуяр шифокорга катта кўл соҳилидаги пионерлар оромгоҳининг (дам олиш мавсумидан бошқа вақтларда фойдаланиш шарти билан) бир қисмини ажратиб берди. У бир неча ғарибгина кулбадан иборат — 20 беморни сиғдириши мумкин. Шунисига ҳам Рўзимат аканинг боши осмонга етди. Тез орада Абу Али ибн Сино номидаги умумсоғломлаштириш ширкати (Р. Ражабовга қолса, хасталарга асло пуллик хизмат кўрсатмоқчи эмас. Аммо начора!) вужудга келди. Ҳозир шифохонада даволанишни истовчилар сони — минг. Р. Ражабовнинг дарёдиллик, бағрикенглик каби фазилатлари бошлаб келмоқда уларни бу даргоҳга. Қанийди, ҳеч кимни ноумид қайтармаса! Афсус, шароит қайда? Беморларга бор-йўғи икки киши — «доктор Ражабов» — шифокор, унинг қизи — ҳам фаррош, ҳам ҳамшира—хизмат қилмоқда. Рўзимат ака кечалари ҳам шу ерда тунайди. Нима қилсин хасталарни ташлаб кетолмаса.

Рўзимат Ражабовга мадад беринг! Бу билан савоб ишни бошлаган «доктор Ражабов» усулининг умри бевақт хазон бўлмаслигига кўмаклашасиз.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«Туркистон тўплами»нинг тақдири

Шу хусусда Тошкент давлат маданият институти доценти, ушбу ноёб тарихий қўлланманинг тадқиқотчиладан бири Мусо ТУРОБОВ жамоатчи мухбиримиз, ёш олим Норбек УСАНОВга қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Бу ноёб коллекцияни яратиш тарихи Ўрта Осиёда XIX асрнинг иккинчи ярмида кутубхона ташкил этилиши билан боғлиқ. Бундан 122 йил олдин — 1868 йилнинг охирида дастлабки 4 томи тайёрланди. Бу эса қатор олим-библиографларнинг камида 50 йиллик самарали меҳнати муқаддимаси эди. Олимларга В. И. Межов бош бўлган. Китобнинг катта билимдони, биринчи рус профессионал библиографи, кўп китобларнинг муаллифи В. И. Межов жуда катта ташкилотчи эди. Шунинг учун ҳам унга Туркистон генерал-губернатори Фон-Кауфман томонидан «Туркистон тўплами»ни тузиш юклатилган эди.

Ўтган аср 60-йилларининг охирларида Туркистон ҳали ўрганилмаган бой ўлка эди. Унинг Россия томонидан босиб олиниши рус ва хорижий олимлар эътиборини ўзига тортди. Иқтисодий ва савдо-сотиқ ишлари ўлкани тез ва мукаммалроқ тадқиқ қилишни талаб қиларди. Лекин Туркистоннинг узоқлиги ва у ҳақдаги адабиётларнинг камлиги тасаввурларни хиралаштиради. Вақтли матбуотда Ўрта Осиё ҳақида тез-тез мақолалар босила бошлади. Рус ва хорижий газеталар саҳифаларидаги Ўрта Осиёга оид сиёсий ва иқтисодий масалалар ҳақидаги қарама-қарши ахборотларни тўғри тушуниш қийин эди. Петербург ва Москва газеталарида янги ўлка ҳақидаги баҳслар янада авжга чиқа бошлади. Лекин у вақтларда ҳатто ўзининг газетаси бўлмаган Тошкентда тинчлик ва осойишталик ҳукмрон эди. Почта эса «узоқ юрт»га уч ойлик кечикиш билан келарди. Шундай пайтда ўлка ҳақида материал йиғиш ва уни жойида тадқиқ қилиш масаласи туғилди. Кутубхоналарга талаб ниҳоятда ошди. Лекин чор ҳукумати кутубхона ташкил қилиш учун маблағ ажратишга шошмади ва 1867 йилда ўлка генерал-губернаторлиги янги ташкил топаётган кутубхонага ҳар хил илмий китобларни ҳадя этиш илтимоси билан барча ташкилотларга мурожаат қилди.

Биринчи бўлиб бу илтимосни Россия Фанлар академияси, Петербург Халқ кутубхонаси ва Рус география жамияти бажаришга киришди. Улардан олинган бир неча юз китоб Туркистон Халқ кутубхонаси фондига асос солди. Ўша даврнинг ўзидаёқ В. И. Межовга Ўрта Осиё ҳақидаги адабиётлар библиографиясини тузиш таклиф этилди.

Ўзида адабиётлар номини эмас, балки тўпламларга бирлаштирилган китоблар текстларини, журнал ва газета мақолаларини мужассамлаштирган ўзига хос кутубхона ташкил этишга Межов 1868 йилда киришди. У ёлланма меҳнатдан фойдаланган биринчи рус библиографи эди; В. Межов 400000 библиографик ёзувлар киритилган 50 дан ортиқ ишни мерос қолдирди.

Тўпламнинг дастлабки икки томига воқеалар содир бўлган заҳоти ёзилган мақолалар кирган, шу туфайли улар юзаки, бир томонлама, мунозарали ҳисобланади.

«Кейинги икки томга, деб ёзади Межов, мен журналлардан олинган мақолаларни киритишни мўлжаллайман. Бу мақолалар чуқурроқ ўйлаб ёзилган, ўз моҳияти билан жиддий, илмий тадқиқот ва тавсиф билан боғлиқ, ишонаманки, булар биринчи томлардаги мақолаларга қараганда кўпроқ фойда келтиради».

1868 йилда «Тўплам»нинг 1867 йил материалларини ўзида мужассамлаштирган тўрт томи тайёрланди. Кейин эса изчил равишда 1887 йилга қадар ҳар йили «Тўплам»нинг томлари чиқиб турди, улар Туркистон Халқ кутубхонасига юбориб туриларди. 1885 йилга келиб 5000 га яқин номни ўз ичига олган 416 том тузиб бўлинди.

— Тўпламнинг аҳамияти шундаки, у фақат «Туркистон тўплами»гагина эмас, Туркистон ўлкаси ҳақидаги адабиётларнинг ҳам мустақил кўрсаткичидир. Ушбу кўрсаткичда материаллар қуйидагича белгиланади.

1. Умуман Ўрта Осиё.
2. Хусусан Туркистон ўлкаси.
3. Россияга бўйсунмаган Ўрта Осиё ўлкалари.

Дастлабки бўлимда материаллар тартибли жойлашган. Иккинчи бўлимга география ва статистика, гидрография, алоқа йўллари, картография, тарих, этнография, Ўрта Осиёда бўлиб ўтган урушлар тарихи, сиёсий, иқтисодий ва ҳуқуқий фанлар, қишлоқ хўжалиги, пахта етиштириш, вино ишлари, тоғ ишларининг ривожланиши, геология тарихи, астрономия ва геодезия, медицина, тилшунослик бўйича адабиётлар келтирилган.

Учинчи бўлимда Бухоро, Хива, Туркманистон, Мўғулистон, Шарқий Туркистон, Кашмир, Англиянинг Ҳиндистондаги босиб олган жойлари ва уларнинг Ўрта Осиёга муносабати, Афғонистон, Ҳирот ва бошқа ўлкаларга оид адабиётлар жойлаштирилган.

«Туркистон тўплами» Тошкент қисмининг тавсифини Кауфман топшириғи билан Туркистон халқ кутубхонасининг кутубхоначиси В. Чуйко бажарган. Унинг Кауфманга ёзган маълумотномаси фикримизни исботлайди: «Олий ҳазратлари буйруғига мувофиқ жаноб Межов берган ёзма кўрсатмаси асосида у томонидан тузилаётган «Сборник сочинений о Туркестанском крае вообще и сопредельних с ним стран Средней Азии» («Туркистон ўлкаси ва Ўрта Осиёга туташ мамлакатлар ҳақидаги асарлар тўплами») учун тайёрланган кўрсаткич материалларни Сизга тақдим этишга ижозат бергайсиз».

Қизиғи шундаки, В. Чуйко «Туркистон тўплами»дан фойдаланиш учун вақтинчалик кўрсаткич тузган эди. Ўша маълумотномада шундай дейилган: «Эсга олинган кўрсаткични тузиш, нашр этиш ва юборилиши саккиз ойга яқин вақт олишини тахмин қилиб, мен тўплам билан танишувчиларнинг фойдасини кўзлаб вақтинчалик кўрсаткич ҳам туздим, уни ҳам Сиз олий ҳазратларига юбордим».

Кауфман Чуйко фикрини қўллаб, вақтинчалик кўрсаткич учун ташаккур билдиради. Афсуски, республика кутубхонаси фондидан ушбу «вақтинчалик кўрсаткич»ни тополмадик. Шунинг учун бу кўрсаткич «Туркистон тўплами»нинг қайси томи учун тузилганлигини ва қандай тузилганлигини билмаймиз. Қатор хатоларга, материалларни системалаштиришдаги жузъий камчиликларига қарамай, кўрсаткич ниҳоятда ноёб библиографик қўлланма ҳисобланади.

«Тўплам»нинг мукаммал эмаслигини замондошлари, жумладан, Ўрта Осиё тадқиқотчилари Н. В. Дмитровский ва Н. П. Остроумовлар ҳам таъкидлашган. 1884 йилда улар генерал-губернатор И. О. Розенбахга Халқ кутубхонасини тиклаш ва «Туркистон тўплами»ни тузиш масалалари билан шуғулланувчи комиссия аъзоларидан хат» йўлладилар. Бу хатда В. И. Межовнинг иши чуқур таҳлил қилинади, муаллифга нисбатан қатор танқидий фикрлар билдирилади, муҳим адабиётларнинг тушиб қолиш ҳоллари ва унинг акси бўлмиш Туркистон тадқиқотчилари учун аҳамиятга эга бўлмаган газета мақолалари, бадиий адабиётларнинг киритилганлиги кўрсатилади. «Туркистон тўплами»нинг қимматбаҳолиги ҳам қайд қилинади. Кўринишича, бу хат Межов тўпламининг тўхтатилишига асосий сабаб бўлган.

«Туркистон тўплами»ни тайёрлаш ва нашрдан чиқариш изчил равишда 1887 йилгача давом этди. Бир йилда ўрта ҳисобда 20 томгача тайёрланади.

Агарда Туркистон ўлкасини ўрганиш ва ўзлаштиришда дастлабки 20 йил кўп сонли экспедициялар ва тадқиқотлар иши фаоллашган давр бўлиб, ўлка ҳақида катта фундаментал ишлар вужудга келган бўлса, кейинги ўн йилликда бу ишлар сусайиб кетди...

Д. Н. Логофет фикрларидан маълум бўлишича баъзи бир ўзгаришлар ўлка бўйича янги тасдиқланган бюджетга ҳам боғлиқ бўлди. Генерал-губернатор И. О. Розенбахга тўплам тузиш учун йилига 660 сўм ажратиш маблағларни беҳуда сарфлашдек туюлди...

ЁНИМИЗДА ЎСГАН ГИЁҲЛАР

☆ ВАТАН тупроғи... У нақадар азиз, нақадар сахий. Шу тупроқ бизларни ўз бошида кўтариб тургани етмай, минг турли неъматлар яратиб қорнимизни тўйғазар, устимизни бут қилар, кўзларимизни яшнатар. Ҳар бир одам боласи ўзи туғилган, ота-бобоси яшаб ўтган тупроққа қараб талпингувчидир. Ватанидан айро тушганлар эса бир кафт тупроқ қадрини яхши билурлар. Қадим Турон заминида яшаётган сиз билан бизни ЯРАТГУВЧИ ЭГАМ ҳақиқатдан ҳам қўллаб юборган. Юртимиз тупроғи олтиндан-да, зардан-да қимматлироқдир. Аммо «қуш учса қаноти куядиган» саҳроларда яшаётган одамлар, ўз юртларини обод қилиб, дастурхонларини тўкин қилишаётган бир пайтда чўп суқса кўкарадиган иқлимимиз бўла туриб ўзгалар ёрдамига муҳтож бўлиб ўтирибмиз.

Бу қусур энг аввало ВАТАНни севиб ўрганмаслик, унинг қадрига етмаслик оқибатидир. Дунёнинг салкам ярмига эга бўла туриб аждодларимиз ўзларини табиатнинг бир бўлаги деб ҳис қилишган. Ҳозирги кунда салгина юқори лавозимда ишлаб машинада юрадиганлар, бозордан меваларнинг сарасини сотиб оладилару, юрт тупроғида унаётган ўсимликларнинг номларини ҳам билмайдилар.

Бизнинг далаларимизда, йўл чеккаларида ҳокисор бўлиб ўсиб ётган ўсимликларни узоқ Оврўпо мамлакатларида кўзларига тўтиё қилиб авайлашади.

Яшил барглари остидан қип-қизил гуллари оловдек порлаб турган хинани билмаган йўқ. Уни улуғ айём—ҳайит кунларида қиз-аёлларимиз қўл-оёқларига қўядилар. Бу бежиз эмас. Унинг шифобахш жаннат ўсимлиги эканини аждодларимиз яхши билишган. Ғарбда уни гултувакларда ўстириб хонадонларда сақлашади. Ёзнинг жазирама кунларида чой қайнатаётиб сувнинг ҳовурида қўлини куйдириб олганлар бўлади. Шундай маҳалда хинани майдалаб куйган жойга қўйилса, оғриқ тез қолади. Терида ҳеч қандай доғ қолмайди.

Мачин ўт далаларда ёввойи ҳолда ўсиб ётади. Унинг қизил, яшил турлари бор. Маданийлашган тури—гултожихўроз ёки бахмалгул ҳовлиларда ўстирилади. Аммо ёввойи ҳолда ўсаётган мачиннинг фойдаси кўп. Одатда баҳор кезлари «илик узилди» деб жағжағ ва кўк ялпиздан кўк сомсаю, чучваралар тайёрланади. Май, июнь ойларига келиб бу ўсимликлар «қариб» истеъмолга яроқсиз, аччиқ бўлиб қолади. Кўкдан таом пишириб ейиш йилнинг ҳар фаслида ҳам фойдалидир.

Ёз ойларида янги униб чиққан мачиннинг баргларини яшилини алоҳида, қизилини алоҳида қилиб узинг. Пиёзга аралаштириб чопинг. Ёғ қўшинг. Чучваранинг ярмига қизил, ярмига кўк қиймадан ўранг. Қайнаётган сувда пишган чучваранинг хамири оч пушти рангга киради, баъзилари яшил рангга мос бўлади. Уларни аралаштириб лаганга сузганингизда, дунёнинг энг машҳур ресторанларидагидан ҳам кўркам, мазали таомни кўрасиз.

. Номозшомгул, беоргулларни эса ҳеч ким дасталаб бозорларда сота олмайди. Чунки улар ўз гўзалликларининг қадрига етадилар. Ҳар доим ҳам очилиб ётавермайдилар. Куннинг маълум пайтини пойлаб хуш чиройларини бир кўрсатиб қўядилар...

И. ЖИЯНОВ,

А. ЗУФАРОВ олган фоторепродукциялар.

• Маданият янгиликлари

ЭЛ-УЛУСГА ЗИЁ УЛАШИБ

● ГУЛИСТОН шаҳрида республика кутубхоналари бошлиқларининг «Мукаммал илмий кутубхона — ахборот ва ҳордиқ маркази» мавзуидаги йиллик анъанавий йиғилиши бўлди. Анжуманда қуйидаги вилоятлар кутубхоначиларининг иши ижобий тажриба сифатида типга олинди:

● АНДИЖОН. Пахтаобод районида бир йил давомида китобхонлар билан 30 марта учрашув ўтказилди. Вилоят районлари кутубхоналарида ташкил этилган «Миллий анъаналар ва урф-одатлар» хоналари муштарийларга хизмат қилмоқда. Адабиётларни тарғиб қилишнинг янги шакл ва усуллари кенг қўлланилмоқда.

● БУХОРО. Вилоят болалар кутубхонаси музей-қўриқхона, табиатни муҳофаза қилиш жамияти ҳамда мактаблар билан ҳамкорликда болалар боғида «Табиатни муҳофаза қилиш кунлари» ўтказяпти. Ёш тарихчиларнинг «Мен яшаётган шаҳар» мавзусида танловлари қизиқарли ўтяпти.

● САМАРҚАНД. Вилоятда бешта ихтисослашган кутубхона ташкил этилган. Оилавий кутубхоналар, кутубхона-ўйингоҳ, санъат кутубхонаси шулар жумласига киради. Шаҳар кутубхонасида ўсмирларнинг «Ўз ўлкангни биласанми?» мавзуидаги уч босқичли мусобақаси ўтказилди.

● ТОШКЕНТ. Вилоят болалар кутубхонасида ёш мутахассисларнинг «Иқбол» танлови ўтказилди. Ҳозир районларда болалар учун нашр этилган адабиётларнинг энг яхши намуналаридан ташкил этилган кўчма кўргазма китобхонларга хизмат қилмоқда.

● УРГАНЧ. Бу ерда оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлик яхши йўлга қўйилган. Маҳаллий радио ва телевидение сермазмун эшиттиришлар ва кўрсатувлар тайёрламоқда. Вилоят кутубхонаси эса ахборот хизмати кўрсатиш юзасидан корхоналар ҳамда муассасалар билан махсус шартномалар тузиб, уларга хизмат қиляпти.

(ЎзА мухбири).

БАҲОРИ МАНГУ БОҒБОНЛАР

Паст Дарғом районидаги Нарзулла Козимов номли мева-узумчилик давлат хўжалиги соҳибкорлари бу йил 1238 гектар майдондаги мевали боғлару узумзорларда 11.550 тонна ширин-шакар маҳсулот етиштириш ниятида меҳнат қилишмоқда. Хўжаликнинг 7 та бўлимидаги 18 та боғдорчилик бригадаларида дарахт ва токзорларни парвариш қилиш ишлари намунали ташкил этилган.

Хўжаликда ўн олти миллат вакиллари тотувлик ва осойишталикда меҳнат қилишади. Бирлик бор жойда тириклик бор, деганлари бежиз эмас. Ўтган йили соҳибкорлар режадаги 9 миллион 330 минг сўм ўрнига 13 миллион 237 минг сўм соф даромад қилишди. Баҳори мангу боғбонлар бу йил ҳам ўз олдиларига қўйган мақсадларига эришиш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилишяпти. Хайрулла Абдуллаев, Даврон Бердиёров, Облоқул Норов, Виктор Прейц каби соҳибкорлар аҳоли дастурхонининг мўл-кўлчилигини таъминлаш мақсадидаги меҳнатлари билан бошқаларга ўрнак бўлмоқда.

Насриддин ЭШҚУВВАТОВ,
жамоатчи мухбир.

● Қалам учида малҳам

АЗРОИЛНИНГ РАҚИБИ

«ДАРДГА чалиниш осон, давоси қилади сарсон!» Саломатликнинг қадри ҳақида — табобат илму урфони бисотидан ўрин олган, чархланавериб қаловини топган ушбу зукко иборадан афзалроқ сўз айтиш қийин.

Қаеринг оғриса — жон ўша ерда, деганлар. Зеро, дард ҳар тоифа бўлади — ҳам оғир, ҳам енгил. Аммо касалнинг катта-кичиги йўқ. Фақат яхши ният фарз: иншолло, у зинҳор базинҳор улғаймасин, газак олмасин! — дейди шифокор Комилжон Ҳошимов.

Табобатда шундай заҳматкаш одамлар борки, улар устиларига кийган беғубор оппоқ халатларига ҳеч қачон доғ туширишмаган, қалблари оқ, виждонлари пок. Бундай кишилар ҳеч қачон берган қасамларига ёт иш тутишмайди. Реаниматор врач Комилжон Ҳошимов табобатимизнинг ана шундай фидойиларидан биридир.

Реаниматор — бу фуқаро тили билан айтганда бемор ҳаётининг посбони, Азроилнинг рақибидир. Унинг зиммасига шундай улкан бурч ва масъулият юкланганким, уни бирон ҳаёт силсиласига қиёслаш қийин. Ахир реаниматор — ҳаёти қил устида турган инсоннинг сўнгги умиди, ишончидир. Ана шу ишонч, умидни оқлаш, беморнинг нурсиз кўзларига яна қайта нур, ҳаёт бағишлаш чинакам жасорат, чексиз садоқат рамзидир.

Ана шу жасорат, бурчга садоқат, албатта, ўз-ўзидан рўёбга чиқмайди. Комилжон Ҳошимов олий тоифадаги реаниматор-врач, етук мутахассис бўлиб етишгунча тиббиёт илмининг машаққатли сўқмоқларини босиб ўтди. Тошкент тиббиёт олий илмгоҳини битириб кўп йиллар Деновда ишлади. Уч ярим йил чет элда — Мисрнинг Қоҳира шаҳрида меҳнат қилди, хорижлик ҳамкасблари билан ўз тажрибаларини ўртоқлашиб қайтди.

К. Ҳошимовнинг республикада ягона Тошкент юқумли касалликлар шифохосида фаолият кўрсатаётганига ҳам анча йиллар бўлди. У шифохонанинг реанимация бўлимини бошқариб келмоқда.

Бўлим замонавий тиббиёт асбоб-ускуналари — лазерь, монитор қурилмалари билан етарли жиҳозланган. Жамоага тажрибали, юқори малакали шифокорлар уюшган. Бу ердаги тозалик, қатъий тартиб ва интизомга кўплар ҳавас қилса арзийди.

Маълум бўлишича реанимация бўлимида йилига 30 дан ортиқ хасталикка чалинган 800 дан зиёд бемор даволаниб чиқади. Беморларнинг ёшига қаралмайди. Бу ерда чақалоқдан тортиб ошини ошаб, умрини яшаб бўлган отахон-онахонларимизгача дардларига малҳам топишади.

Сураткаш мухбир Р. Альбеков яқинда тасвирга туширган ушбу суратда сиз инсон ҳаёти посбони К. Ҳошимовни кичик бемор билан суҳбатлашаётган вақтда кўриб турибсиз. Унинг қўлидан шифо топиб қайта тирилган одамлар ўз халоскорларига доимо битта эсдалик совға қолдиришади: эл раҳмати, юрт дуоси.

Н. ҲИКМАТ.

4 КУН ИШДА, 3 КУН УЙДА

АШТ туманидаги «Бинокор» ижара ширкати жамоаси тўрт кунлик иш ҳафтасига ўтди. Бунга сабаб қурувчиларнинг иш унуми ошгани бўлди. Улар беш кунга мўлжалланган юмушни тўрт кунда уддалаб қўйишмоқда. «Яхши меҳнат қилгандан кейин яхши дам олиш ҳам зарур» дейди ширкат бошлиғи Ўрмонали Нуралиев.

Қурувчилар уч кун давомида фақат оёқ узатиб ётмайдилар, балки томорқадаги юмушлар билан шуғулланадилар, мол-ҳолларини боқадилар. Янгилик туфайли тонна-тонна ёнилғи тежалмоқда. Чунки қурилиш майдончаларига бориш-келиш бир кунга камайди-да. Энг муҳими — иш куни қисқарган бўлса-да, маош кўпайди — улар 3 минг сўмдан ошириб ойлик олишмоқда.

Ў. УСМОН,
«Халқ сўзи» мухбири.

«ТОҒДАН ОШГАН ДЎМБИРАМ»

(ТОҒЛИ ОЛТОЙ ЭКСПЕДИЦИЯСИ ОЛДИДАН)

Уни Тошкентда кўпчилик танийди. Кўпчилик ёшлар устоз деб ҳурмат қиладилар. Бу киши ёши бир жойга бориб қолишига қарамасдан ўзининг серғайратлиги, тиниб-тинчимаслиги, илмий изланувчанлиги билан бошқалардан ажралиб турувчи, тоғли олтойлик профессор, филология фанлари доктори, Олтой давлат педагогика олий билимгоҳининг кафедра мудири Сергей Сергеевич Катта—Тошдир.

Сергей Сергеевич Тошкентга тез-тез келиб туради.

Шундай пайтларда ўзбекистонлик ҳамкасблари —фольклоршунослар, этнографлар билан қизғин суҳбатлар қуради, баҳс-мунозараларда қатнашади. Баъзан эса жумҳуриятимизнинг ёш олимлари ҳимояларида расмий ва норасмий оппонентлик қилади.

— Мен, — дейди у киши биз билан суҳбатда, — Тошкент, қолаверса, бутун Ўзбекистонни жон дилимдан севаман, шу боисдан ҳам, бу ерга тез-тез келиб тураман. Тошкентда дўстларим жуда кўп. Шоир ва драматург Машраб Бобоев, ёзувчи Одил Ёқубов, олим Наим Каримов, профессор Эркин Каримов ва шоирлар Азим Суюн, Тўра Мирзолар энг яқин дилкаш дўстларимдир. Таниқли фольклоршунос олим, филология фанлари доктори, профессор Малик Муродов эса менинг яқин дўстим бўлиши билан биргаликда устозим ҳамдир. У киши менинг докторлик диссертациямга оппонентлик қилибгина қолмай, илмий ишларимга раҳбарлик ҳам қилганлар. Малик ака Тоғли Олтойга ташриф буюриб, педагогика олий илмгоҳимиз, академия филиали олимлари ва талабалари билан ҳамкорликда фольклор-этнографик экспедициясини ташкил қилдилар. Шу билан бирга олимларга илмий раҳбарлик қилди ва номзодлик дистертацияларига расмий оппонентлик қилдилар. Бу илмий ҳамкорлик ўртамиздаги самимий муносабатларни янада мустаҳкамлади, албатта.

Тоғли Олтой ва ўзбек фольклорларининг қадим-қадимдан мавжуд эканлиги ва бир-бирини бойитиб келиши тарихий ҳақиқатдир. Тоғли Олтой халқ оғзаки ижодида, хусусан, достонлар, эртаклар, қўшиқлар, мақоллар, топишмоқлар ва бошқа жанрлар орасида ўзининг сюжет қурилиши, мотивлар йўналиши, қаҳрамонлар талқини, ғоявий-бадиий хусусиятлари билан ўзбек фольклорига ҳамоҳанг, уйқаш намуналар кўп учрайди. Айни чоғда, ўзбек фольклори материалларини кўздан кечирар эканмиз, улар орасида ҳам Тоғли Олтой халқ оғзаки ижодига жуда яқин турувчи намуналарга кўплаб дуч келамиз. Бу ҳол келиб чиқиши бир бўлган халқларимизнинг азал-азалдан ўзаро алоқада яшаганлиги, иқтисодий-сиёсий ва маданий маърифий ҳамкорликда бўлганлигининг яққол далилидир.

Ҳар икки халқ ўртасидаги бундай яқинлик ва ҳамкорликнинг ёрқин мисоли сифатида машҳур олтойлик халқ бахшиси Алексей Калкин билан таниқли ўзбек достончиси Фозил Йўлдош ўғлидан ёзиб олинган достонларни қиёслаш кифоя. Ҳар икки бахши репертуаридаги достонлардаги бир-бирига жуда яқин образлар, қаҳрамонлар, сюжет чизиғи ва бадиий тасвирий воситаларда кўринади.

Сергей Сергеевич ўзбек ва Тоғли Олтой фольклоридаги генетик яқинлик, ҳамоҳанглик ва ўзаро таъсир масалаларига тошкентлик ёш олимлардан бирига номзодлик диссертацияси учун мавзу қилиб берди. Айни чоғда унга илмий консультантлик вазифасини ҳам ўтамоқда.

Биз бу тиниб-тинчимас олим билан узоқ суҳбатлашдик. У ўзининг профессорлик фаолияти, илмий изланишлари туркий халқлар, шу жумладан, ўзбек ва Тоғли Олтой халқларининг фольклори борасида кўзланган режалари билан батафсил ўртоқлашдилар.

Устоз шу йил ёзда ташкил этилаётган «Қадимий туркий халқлар фольклори изидан» илмий экспедициясида қатнашиш учун бизни Тоғли Олтойга таклиф қилдилар. Профессор Малик Муродов ва мен бўлажак мазкур экспедицияда қатнашиш учун 1 июнда тоғли Олтойга жўнаб кетадиган бўлдик.

Биз тоғли олтойлик ҳамкасбларимиз билан ҳамкорликда қадимий туркий халқлар фольклори юзасидан илмий тадқиқотлар олиб борамиз.

Қ. БЕКНАЗАРОВ,
Абдулла Қодирий номидаги Тошкент давлат маданият олий билимгоҳининг катта ўқитувчиси.

ҲАЖВИЁТИМИЗ ТАРИХИДАН

Йўқчилик, қимматчилик отига беаёв қамчи ураётган айни кунлар — кўрпачага қараб оёқ узатадиган давр. Нафсиламбрини айтганда ҳам исрофгарчилигу ҳисобсиз сарф харажатга ҳожат йўқ. Бинобарин, дунёнинг ҳеч бир мамлакатида Ўзбекистондаги каби серҳаражат тўй ўтказилмайдики, бу ҳақда миллатпарвар фидойи алломаларимиз ҳам хўб ва кўп ёзмишлар.

Қуйида икки буюк адибимиз: Абдулла Қодирий ва Таваллонинг тўйчиликка оид қусурлар ҳақидаги шеърларини муштарийлар эътиборига ҳавола этамиз. Шояд, «қисса»дан чиқадиган ҳисса ўз эгаларини топса...

Абдулла ҚОДИРИЙ

ТЎЙ

Қилди бул вақт бизда жавлон тўй,
Оқчаси йўқни этди вайрон тўй.
Бир-бириддан оширдилар тўйни,
Топди равнақ ғайрат ила баён тўй.
Беш кун ўтмай тўйнинг сўнгидан,
Кетибон мулклар бо ашки афғон тўй.
Боён тўйиға ёрлилар кириб,
Этди сарф токи танда жон тўй.
Эй, ғанийларимиз! Эй, фақирларимиз!
Амр айтибдурму бизга қуръон тўй.
Шундайин ишлар шаъмиримизда йўқ.
Кори маъжус, кори шайтон тўй.
Ишламас шундайин ақлли киши,
Йўламас асло аҳли виждон тўй.
Ўтса тўй бирла ёзу қишимиз,
Айлагай бизни ерга яксон тўй.
Келингиз дўстлар, хеш-қариндош —
Ташласун бўлса гар мусулмон тўй.

(«Садойи Туркистон» газетаси, 1915 йил март).

ТАВАЛЛО

ТЎЙ ХУСУСИДА

Айлади барбод бизни суннат тўй,
Кўрмаюрсизму бўдир ибрат тўй.
Банкалар пулини йўқламайдурму!
Ўйласангизчи, оҳ, бидъат тўй.
Ер сотиб тўй қил дедиму бизга,
Ҳақ каломида деди ғурбат тўй.
Неча бойларни йўлдин оздирган
Бошиға солғон асл кулфат тўй.
Камбағалларни беватан айлаб,
Дарғазаб қилған ушбу лаънат тўй.
Тўйни ўрниға келтиринг уйга,
Ўқутунг мавлуд, анди раҳмат тўй.
Чолсангиз карнай, сўнградир ва ё вой
Суди ҳеч ўлмаз, борки заҳмат тўй.
Молини исроф қилса ҳар инсон.
Мол учун тортар хуб машаққат тўй.
Кел, Таваллo, сен тўй қилур ўлсанг,
Қил адо суннат — берма зийнат тўй.

(«Равнақул ислом» шеърлар тўпламидан. Тошкент 1917 йил).

Нашрга тайёрловчи:

Ш. ТУРДИЕВ.
филология фанлари номзоди.

ЛАТИФАЛАР

АНТИҚА НИЯТ

Афанди дарё ичида ғусул қилур эрди. Кўрдиким узоқда балиқ туткучилар дарёға тўр ташладилар. Дарҳол сувни (нг) ичидин шўнғуб бориб ўзини аларни(нг) тўриға солди. Балиқчилар тўрни(нг) ҳаракатидан балиқ тушди, деб гумон қилиб тортиб эрдилар, Афанди экан. Ҳаммалари қаҳқаҳа уруб кулуб «Эй Афанди, сувни(нг) ичида нима қилиб юрурсизким, бизларни ҳам тамъае қилдингиз», — дедилар. Афанди айтди: «Ҳар на бўлса бўлсумким, муродимга еттим. Кўп вақтдин буён балиқ бўлмоқға салоҳиятим бўлурму экан, дер эрдим. Алҳамдуллилло салоҳиятим бор экан», —деди.

САФАРДАГИ ҲАНГОМА

Афанди бир вақтда кўп савдогарлар бирлан ҳамроҳ бўлуб отлиғ сафарга чиқиб эрди. Вақтиким кун кеч бўлиб бир манзилға етиб туштилар. Бир кеча ётиб, эртасиға юрадурғон вақтда Афанди кўп отни(нг) ичида ўзини(нг) оти қайси бири эканлигини билолмади. Валекин бир кишидин сўрмоққа номус қилиб, дарҳол қўлиға ўқ-ёйин олиб ҳамрозлариға овози баланд бирлан дедики: «эй биродарлар, ушбу отларни(нг) ичида эгаси йўқ отлар ҳам борға ўхшайдур. Аларни ўқ билан отурман. Бизларға гўшти ғанимат», — деб эрди, бул сўзни эшитган ҳамон савдогарлар ҳаммаси саросима бўлуб, ҳар қаюлари ўз отларини ушлаб эрдилар, Афандини(нг) оти танҳо ажраб қолди. Бас, билдики оти ушбу экан, яна адашмасун, деб шошиб келиб отға тескари миниб олди. Ҳамроҳлари кулушиб: «Эй Афандим, на учун отингизға тескари миндингиз?» — деди. Афанди айти: «ман тескари минганиб йўқтур балки отни(нг) ўзи тескари турғон экан», — деди.

САРТАРОШ — ПАХТАКОР

Афанди бир кун сартарошға бориб сочин олдируб эрди, бошин аксар жойин кесиб пахта ёпиштурди. Афанди сартарошга дедики: «На ажаб яхши ҳунарманд сартарош экансанким, бошимни(нг) насафиға пахта экибдурсан, эмди қолғон жойиға ўзум зиғир экадурман», — деди.

ҚАБРИСТОНДА

Афанди бир кеча қабристонға чиқиб борур эрди. Ногоҳ узоқдан кўзига отлиғлар кўрунди. Аларни ўғри гумон қилиб ваҳм бирлан «мани ўғурлаб кетмасун», — деб бир қабрни(нг) ичиға кириб ёшуринди. Алар ҳам билдиларким бир одам қабристонға кириб ғойиб бўлди. Нечук одам экан, билмоғимиз зарур, деб келиб «сан қимсан?» — дедилар... «Мани(нг) ким эканлигимни сўраб нечук қилурсан? Ман ушбу мозорни(нг) ўликларидинман», — деди. Бул сўздин алар билдиларки Афанди экан. Яна сўрадилар: «ўлук бўлсанг нима қилиб юрибдурсан?» Афанди айтди: «Сайр қилиб юрибдурман». Алар айтдилар: «Ўлукда юрмоқ сўзламоқ бўлмас эрди; сан на тариқа ўлукдурсанким юрарсану сўзларсан?» Афанди айтди: «Ъоракалло, рост айтурсан, ман хато қилибдурман», деди.

Тайёрловчи: Акромжон Бўрон ўғли ВАҲҲОБИЙ.

ЎЗБЕК ШИФОКОРИ—ХИТОЙ УНИВЕРСИТЕТИНИНГ ПРОФЕССОРИ

Қўқондаги тиш касаллиги шифохонасининг бош врачи, имплантация бўйича республика марказининг бошлиғи Бахтиёр Мансуров Хитой университетининг фахрий профессори бўлди.

Қўқонлик тиш даволовчилар Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистонда биринчи бўлиб имплантация ёрдамида тиш қўйган эдилар. Уларнинг бу ютуқлари хориждаги мутахассисларни ҳам қизиқтириб қолди. Жумладан, хитойлик шифокорлар Қўқонга келиб, ҳамкасбларининг тажрибасини ўргандилар. Янгиликни жорий этиш учун Б. Мансуровни Хитойга таклиф этишди.

Ўзбек врачи Хитойдаги Сиам тиббиёт университетида бир қанча муваффақиятли операциялар ўтказди. Хитойлик ҳамкасблар унинг малакасини эътироф этиб, фахрий профессор унвонини бердилар.

(ЎзА мухбири).

Фармонлар қандай бажарилмоқда?

БЕНЬКОВДА ҲОЗИРЧА ТИНЧЛИК...

Маълумки, шу йил 26 март куни республика Президенти иқтисодий танглик даврида аҳолининг моддий аҳволини ҳимоя қилиш учун пенсиялар, стипендиялар ва иш ҳақларини ошириш ҳақидаги фармонга имзо чекди. Тафтишчиларимиз бу фармоннинг бир қатор ўқув муассасаларида қандай бажарилганлигини текшириб кўрдилар. Натижада Тошкент полиграфия техникуми, қурилиш коллежи, меъморчилик ва қурилиш олийгоҳи каби ўқув даргоҳлари раҳбарияти Президент фармони асосида ички буйруқлар чиқарганлари, студентлар ва хизматчилар оширилган стипендия ва иш ҳақини ўз вақтида олишгани аниқланди. Афсуски ҳамма ўқув даргоҳида ҳам иш юритиш кўнгилдагидек эмас.

Беньков номли республика рассомчилик билим юртида (6 апрель куни) бўлиб, директорни ўз жойидан тополмадик, бош ҳисобчини эса қаердандир чақириб келишди. Биз ҳисобчидан «бир-икки кун қийналсак-да, оширилган стипендияларни тарқатиб улгурдик», деган муомалани кутган эдик. Афсуски бошқача бўлиб чиқди. Бош ҳисобчи И. Журавлёва «бизга ҳали вазирликдан ҳеч қандай йўл-йўриқ келгани йўқ, шундай бўлса-да, рўзномадаги фармон асосида стипендия ва иш ҳақларини қайта ҳисоблаб чиқдик, мана бугундан пул тарқата бошлаймиз», деб ўзини оқламоқчи бўлди. Суриштирдик, у тўғри айтган экан: билим юртига Маданият вазирлигидан нафақат шу фармон бўйича, балки ўтган йил фармони бўйича ҳам кўрсатма келмаган. Директор У. Кагаровага «агар вазирлик сизларга ўгай кўз билан қарар экан, нега сиз рўзномаларда чиққан фармон асосида, ўз вақтида ички буйруқ чиқариб студент-ўқувчиларни стипендия билан таъминланмадингиз?», дедик. У жўяли бир гап айтолмади. Билим юртида бундан бошқа муаммолар ҳам етарли. Масалан, бу даргоҳда 225 та (вилоятлардан келган) ёшлар таҳсил олар экан. Лекин билим юртининг ётоқхонаси йўқ. Талабаларга эса бор-йўғи 10 сўмдан ётоқ ҳақи бериладди. Бу эса ҳозирги нархнавода ҳеч кимни қаноатлантирмайди. Шу кунларда билим юртининг 415 талабасини фақатгина стипендия эмас, ётоқхона ва ошхона қийинчиликлари ҳам қийнамоқда. Маданият вазирлигининг эса парвойи палак. Назаримизда ниманидир кутишаётганга ўхшайди. Яна ким билади дейсиз. Беньков билим юртида ҳозирча тинчлик. Лекин 415 талаба стипендияни вақтида ололмаса, купон ва тушлик овқат пули берилмаса... Аслида айрим боқибеғам раҳбарлару тўраларнинг айби билан одамлар ўртасида келишмовчилик чиқади. Буни маданият вазиримиз холисона тушуниб, инобатга олсалар ёмон бўлмасди.

Э. АННАЕВ,
Назорат давлат комитетининг Шайхонтаҳур райони бўйича тафтишчи ёрдамчиси.

САВДО УЙИ
ЁПИҚ АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИ
(НИЗОМ ЖАМҒАРМАСИ 10.000.000 СЎМ)
ХУСУСИЙ ШАХСЛАР УЧУН
ИМТИЁЗЛИ АКЦИЯЛАРГА
ОБУНА БЎЛИШНИ БОШЛАДИ.
ҲОЗИРЧА ЎЗ БАҲОСИ БЎЙИЧА ПАСТ ҚИЙМАТИ — 5.000 СЎМ.
ТАЪСИСЧИЛАР КЕНГАШИ ЙИЛЛИК МИҚДОРДАН КАМИДА 30 ФОИЗ ДИВИДЕНД БЕРИШНИ КАФОЛАТЛАЙДИ.
"БАРС" акциялари — бу Сизнинг пулларингизни пулнинг ҳаддан ташқари қадрсизланиш шароитида ҳам ишончли сақлайди.
ОБУНА 10 МАЙДАН 25 МАЙГАЧА ЎТКАЗИЛАДИ.
Акцияларга обуна бўлиш муддати тугагандан сўнг фақат бозор нархларидагина сотилади.
Обуна бўлишга шошилинг!
Боғланиш телефони: Тошкентда 55-90-15.

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг иқтисодиёт илмий-тадқиқот илмгоҳи жамоаси мазкур илмгоҳ шўъба мудири, иқтисодиёт фанлари номзоди Фахриддин Алимовга отаси **Жўра АЛИМОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор қилади.

Тошкент нефть маҳсулотларини ташиш-ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси ушбу бирлашма қошида қурилаётган Чинобод тақсимлаш тармоғи раҳбари Акром Исломовга падари бузруквори **Жамолхон ака ИСЛОМОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради ва марҳумнинг оила аъзоларига сабру қаноат тилайди.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй

Таҳририятга ҳажми 9 бетдан ортиқ мақолалар қабул қилинмайди. Топширилган қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди.

Алоқа учун телефон: 33-07-48.
Индекс: 64608, Буюртма Г—143.

ХАЛҚ СЎЗИ

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни, Тошкент шаҳри. 700083, Ленинград кўчаси, 19-уй.

Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 22.40. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12